

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 21 DECEMBER 1927

No. 625

INHOUD.

Blz.

MARSEILLE-RHÔNEHAVEN door Prof. W. E. Boerman	1108
Nogmaals het Wetsontwerp voor de Keramische industrie. Een slotwoord door Mr. Dr. L. F. H. Regout	1109
De Waterweg naar Luik II door J. H. Cohen Stuart	1110
Huishoudrekeningen van 212 gezinnen uit verschillende kringen der bevolking door Ir. B. Bülger	1113
De Rijkspostspaarbank en de Postchèque- en Girodienst door Mr. J. H. Groen	1115
De Rijksmiddelen	1118
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Prijsverloop en de agrarische toestand in Frankrijk door Prof. Bertrand Nogaro	1118
AANTEKENINGEN:	
Het rapport van den Commissaris van de Rijksbank	1120
De Zwitsersche Valuta	1122
MAANDLIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	1123
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1124-1130
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: S. Posthuma.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

BERICHT.

Met het oog op de feestdagen zal het volgend nummer op Dondendag 29 December verschijnen.

20 DECEMBER 1927.

De geldmarkt was deze week iets gemakkelijker. Particulier disconto noteerde meestal $4\frac{7}{16}$ à $4\frac{1}{2}$ pCt.; enkele posten konden ook voor $4\frac{3}{8}$ pCt. plaatsing vinden. De prolongatierente noteerde $4\frac{1}{2}$ à 5 pCt., Vrijdag werd $4\frac{1}{2}$ pCt. genoteerd; de callrente schommelde tusschen $3\frac{1}{2}$ en 4 pCt. Over het algemeen was het aanbod van geld aan het einde der week weder kleiner.

* *

De binnenlandsche uitzettingen van De Nederlandsche Bank vertoonen per saldo ook ditmaal een niet onbelangrijken teruggang. De beleeningen stegen weliswaar met f 6,1 miljoen, maar de post binnenlandsche wissels liep met f 16,3 miljoen terug.

De goudvoorraad bleef vrijwel op dezelfde hoogte. Het zilver vertoont een stijging van niet ten volle f 100.000.

De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans klommen respectievelijk met f 2,6 miljoen en f 4,6 miljoen. Ook in de afgelopen week heeft de Bank dus blijkbaar weer voor ettelijke miljoenen aan buitenlandsche valuta aangekocht.

De biljettencirculatie daalde van f 802,5 miljoen tot f 789,2 miljoen. Het tegoed van het Rijk vertoont opnieuw een stijging en noteert thans reeds f 49,9 miljoen. De rekening-courantsaldi van anderen daalden met f 5,6 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 700.000 meer dan verleden week. Het dekingspercentage is nagenoeg 48.

* * *

De stemming op de geldmarkt was deze week iets vaster, vooral in het begin der week. Dollars liepen op van $2,47\frac{1}{8}$ tot $2,47\frac{3}{8}$ en Ponden stegen van $12,07\frac{1}{8}$ tot $12,07\frac{3}{8}$. Toen later het aanbod van geld weder inkromp, werd ook de wisselmarkt weder flauwer; vooral Ponden bleven nogal aangeboden. De stemming voor Marken was belangrijk beter. De koers steeg van 59,02 tot 59,12; daarna trad echter eveneens weder een kleine reactie in. In de overige wissels kwam niet veel verandering. De omzetten waren zeer klein.

LONDEN, 19 DECEMBER 1927.

Geld was in de afgelopen week zeer goed bruikbaar, zonder aanleiding te geven tot schaarschte van eenigo beteekenis. Saldi waren dan ook zelden beter dan à 4 pCt. tot den volgenden morgen te plaatsen.

Disconto bleef onveranderd vast op $4\frac{5}{16}$ pCt., terwijl de schatkistwissels ditmaal iets duurdere moesten worden toegewezen. De markt voelt zich nog volstrekt niet zeker lo. of de goudverscheppingen uit New York wel van grooten omvang zullen worden en 2o. of zij de Bank van Engeland niet zullen voorbijgaan. Men wacht dus liever definitieve indicaties af alvorens de verwachting van eene verruiming van de geldmarkt voor een eenigszins langere periode in het disconto tot uitdrukking te laten komen.

Zaken in de deviezenmarkt blijven zeer stil.

MARSEILLE-RHÔNEHAVEN.

Hoewel Marseille ontstaan en gegroeid is op een punt, waar het veilig, zoowel vanuit zee als vanuit het Rhônedal, te bereiken was in den tijd, dat de goederentransporten zich bepaalden tot geringe hoeveelheden van betrekkelijk hooge waarde, is het toch nimmer een Rhônehaven in den eigenlijken zin des woords geweest. Pas in het begin der negentiende eeuw, toen de beginnende industriele ontwikkeling van West-Europa meer de aandacht deed vallen op de betekenis der massale transporten en vooral ook van geregelde stoomvaartverbindingen langs de waterwegen, kwam ook te Marseille een plan voor een kanaal op. Men ontwierp een kanaal met 24 sluizen en met een tunnel van 4633 M. lengte. Niettemin bleef het bij plannen, want, zooals in veel andere dergelijke gevallen was het de spoorweg, die een tijdlang in de behoefte aan massatransporten voorzag, en die vele kanaalplannen op de lange baan wist te schuiven.

In 1873 nog werd er een kustkanaal voorgesteld, dat zonder sluizen langs het strand naar de Rhônemond zou voeren; en een tweede plan, eveneens voor een niveaukanaal, maar met een tunnel naar den Etang de Berre. Eindelijk werd in 1879 een voorontwerp opgesteld door de heeren Guérard en Bernard, dat de grondslag is geweest voor het definitieve ontwerp, dat thans tot uitvoering is gebracht. Vijfentertig jaar lang heeft de Kamer van Koophandel er voor gestreden. Eindelijk in December 1903 werd de wet aangenomen, waarbij de uitvoering van het kanaal definitief in uitzicht werd gesteld. Het departement van de Monden der Rhône en de stad Marseille zouden evenals de Kamer van Koophandel in de kosten bijdragen. De Staat nam de helft van de kosten voor zijn rekening.

Een verbeterde Rhônescheepvaart heeft de laatste jaren aan velen als een grootsche toekomst voor den geest gestaan. De toepassing van de waterkracht voor de opwekking van electriciteit, de samenkoppeling van hydro-electrische belangen met die van de scheepvaart schiep nieuwe mogelijkheden. Men ontwierp plannen van een Rhônescheepvaartweg, van groote krachtstations enz. Ten slotte bleek wel, dat een en ander bij de Rhône niet met elkaar te vereenigen was zonder schade voor beide partijen. Daarbij kwam, dat Zwitserland het meeste belang zou hebben bij een bevaarbare Rhône, die het Meer van Genève met de zee zou verbinden. Zwitserland had ook overwegende bezwaren tegen een permanente verhooging van het niveau van het Meer van Genève, welke noodig zou zijn om een voldoende waterreserve te krijgen voor een onafgebroken werkzaamheid van eventueel te bouwen elektrische krachtstations aan de Rhône. De electriciteitsvraagst een reeks van 18 hydro-electrische stations met een gezamenlijk vermogen van 1,2 mill. P.K., welke van de Zwitsersche grens tot Avignon, langs de Rhône zouden moeten gebouwd worden, en waarbij telkens weer opstuwning zou moeten plaats hebben. Al deze stuwwerken schijnen voor de Rhônescheepvaart onaanvaardbaar. Voorloopig zal dus de in 1921 gevormde „Compagnie Nationale du Rhône” op andere middelen moeten zinnen om het dubbele probleem op te lossen. Misschien ligt deze in een volledig lateraal kanaal; maar dan zullen de kosten de uitvoering nog langen tijd in den weg blijven staan.

Voorloopig heeft men alzoo voor de huidige scheepvaart alleen rekening te houden met de capaciteit van de Rhône-sleepaken, welke hoogstens 600 ton laadvermogen bezitten; zelfs zijn zij — in verband met de mindere bevaarbaarheid van de rivier — gewoonlijk slechts tot een 400 ton beladen, d.i. voor tweederden. Hun diepgang is 1,75 M., lengte- en breedteafmetingen zijn 60 en 8 M.

Van doorvaart van deze schepen naar en op de aansluitende kanalen, welke slechts schepen van zeer bescheiden afmetingen toelaten, is vooralsnog geen sprake. De huidige scheepvaart op de Rhône is hoofd-

zakelijk gericht op de voorziening van het Lyoneesche gebied met grondstoffen, hulpstoffen, brandstoffen en voedingsstoffen. Het is vooral om den algemeenen concurrentiestrijd met het buitenland te kunnen volhouden, dat naar een zoo goedkoop mogelijken aanvoer naar dat gebied moet worden gestreefd. En dat kan alleen door het massavervoer te water te bevorderen, waardoor de vrachttarieven op water- en spoorweg beide zullen moeten worden teruggebracht tot een minimum. De opening van den Rove-tunnel is, zooals wij nader zullen zien, een belangrijke stap in die richting. Het kanaal, dat geheel bestemd is voor sleepaken, verlaat de haven van Marseille in de President-Wilsonhaven, aan de oostzijde van de stad; om dan de kust te volgen over een afstand van ongeveer tien kilometer, van de zee slechts gescheiden door een even langen dijk. Dan volgt over een afstand van 7,2 KM. een tunnel, welke een hoogte van 15,4 M. en een breedte van 22 M. heeft. Aan de noordzijde gaat de tunnel over in een ingraving (tranchée de Gignac) van 1,87 KM. lengte, welke tot 36 M. diep insnijdt en waarvan de grootste boven-wijdte ongeveer 100 M. bedraagt.

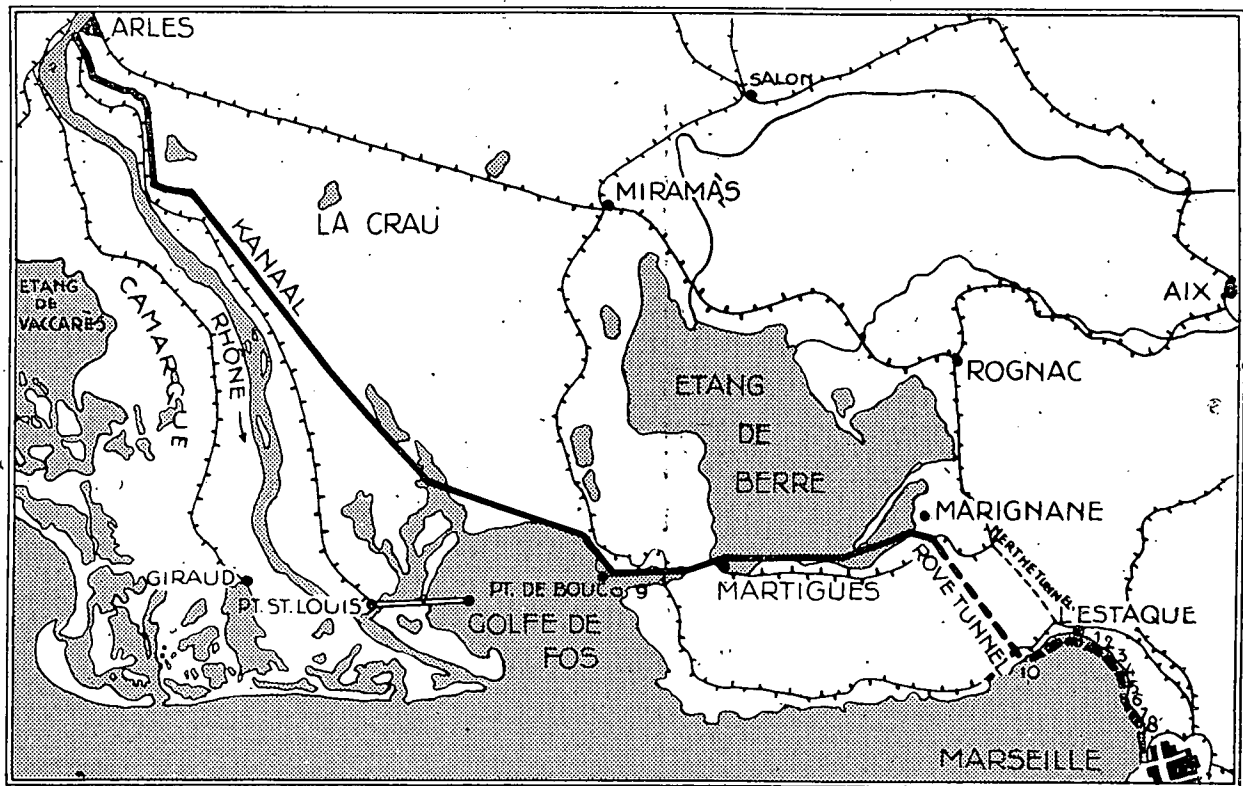
Daarmede wordt dan de „Etang de Berre” bereikt, een lagune, welke door den kleineren „Etang de Caronte” met de zee is verbonden. Het kanaal volgt den zuidelijken oever van dezen „étang”, door een dijk van het open „Etang-water” gescheiden, en daardoor tevens beschermd tegen een eventueelen fellen mistral¹⁾, welke de vaart der aken anders sterk zou bemoeilijken, ja zelfs op sommige dagen onmogelijk maken. Dit Etang-kanaal gaat ten slotte over in het oude zee-kanaal van Martigues tot Port de Bouc, om dan noordelijk om te buigen naar Arles aan de Rhône, gebruikmakend van een oud kanaal, uit het begin der vorige eeuw.

De totale lengte van het nieuwe kanaalstelsel is 81 KM. Het geheele kanaal is open en ligt op het niveau van de Middellandsche Zee; alleen bij Arles is een schutsluis noodig, met het oog op de wisselende Rhônestanden, welke varieren van 7,19 M. boven zeeniveau tot 0,60 M. boven zeeniveau; d.i. rond 6½ M. verschil tusschen H. en L. rivierstand. Deze schutsluis is 16 M. breed en 160 M. lang. Het kanaal zelf is 25 M. breed met een diepte van 4 M. tusschen Marseille en Port de Bouc, en van daar tot Arles van 2,50 M. (later tot 3 M. te vergrooten).

Zoo maakt thans het nieuwe kanaal het aan de sleepaken mogelijk om den 48 KM. langen weg over de open zee tusschen Marseille en den ingang van het kanaal van Port St. Louis naar den Rhônemond, voortaan te mijden. En waar deze vaart over zee op mistraldagen feitelijk onmogelijk was, is het nieuwe Rovekanaal een groote vooruitgang. De vaart behoeft thans nimmer te worden onderbroken, Marseille is door dezen nieuwen binnenwaterweg, Rhônemondingshaven geworden. Dit zal van groot voordeel zijn voor de goederendoorvoer naar Midden-Frankrijk, en naar het Zuid-Zwitsersche gebied rond het Meer van Genève, en misschien later ook naar den boven-Rijn bij Bazel, hoewel Marseille toch nimmer een werkelijk te duchten mededinger zal worden voor de Rijnmondingshavens.

Marseille is Frankrijks grootste zeehaven. Terwijl in Frankrijk in 1926: 24.066 schepen binnenliepen van te zamen 44.120.824 R. T., waren hiervan voor Marseille bestemd 4221 schepen met 10.204.120 R. T. Uit de verhoudingen van aantallen schepen en inhoud blijkt het groote aantal groote lijnbooten, welke den gezamenlijken netto-inhoud van de te Marseille binnengeloopen schepen naar verhouding sterk op te voeren. De lijnbooten eischen in iedere zeehaven een betrekkelijk groote havenruimte en kadelengete voor zich op,

¹⁾ De mistral is de gure wind, die in winter en voorjaar van de koude hooge binnenplateau's en gebergten van Zuid-Frankrijk waait naar het lage-luchtdrukgebied boven de Westelijke Middellandsche Zee.

1 Bassin Mirabeau	5 Bassin de la Gare Maritime	9 Etang de Caronte
2 " du Pt Wilson	6 " d'Arenc	10 Port de la Lave
3 " de la Pinède	7 " du Lazaret	
4 " National	8 " de la Joliette	

omdat hun ligplaatsen ten allen tijde voor hen moeten worden vrijgehouden.

Ten gevolge van de te verwachten toeneming van het massa-goederen-verkeer zal in de naaste toekomst te Marseille gebrek aan havenruimte ontstaan. Voor de oplossing van deze moeilijkheid biedt de Etang de Berre een pracht-gelegenheid. Van dit groote waterbekken, dat 15.000 H.A. groot is, heeft het zuidelijke 2/5 gedeelte een natuurlijke diepte van 8 tot 10 M.; daarvan is thans een deel door den kanaaldijk van de rest afgescheiden. De Kamer van Koophandel van Marseille heeft nu het plan van dit kanaalgedeelte een groote zeehaven te maken. Men behoeft niets te doen dan het kanaaltraject van Port de Bouc (aan de Golfe de Fos) tot Martigues (aan den Etang de Berre) te verdiepen en te verbreedden tot een zeescheepvaartkanaal, dat aan weerszijden ongeveer 12 KM. kadellengte zal kunnen bieden, terwijl er voor opslagplaats e.d. een oppervlakte van ongeveer 80 H.A. haventerrein beschikbaar zal komen (de tegenwoordige haven van Marseille heeft 24 KM. kaden en 40 H.A. haventerrein en een havenoppervlakte van 213 H.A.). De geprojecteerde voorhaven van Marseille zal hoofdzakelijk moeten dienen als bijhaven voor den overslag voor massale goederen, van zeeschip in binnenschip en van zeeschip in wagon. De P.L.M. bijv. zal er een groote opslagplaats van steenkolen inrichten. Verder zullen zich hier waarschijnlijk verschillende verkeersindustrieën vestigen, d.z. veredelingsindustrieën, welke meer of minder met het transitoverkeer in verband staan, en die wij ook in het gebied van onze Nederlandsche zeehavens hebben zien opkomen. Zelfs wordt het zonder veel bezwaren mogelijk hier een groot vrijhavengebied voor bepaalde industrieën te reserveeren (ook Hamburg, Barcelona en Genua bezitten dergelijke vrijhavenzones). De afstand tot de stad zelf en tot de oude zeehaven van Marseille behoeft geen bezwaar op te leveren (30 KM.). Ook het groote spoorangeestation ligt al sedert lang ver van Marseille af bij Miramas, aan den noordpunt van den Etang de Berre. Bovendien blijft het Rove-kanaal toch altijd verbinding geven. De gedeeltelijke verlegging van het haven-

bedrijf van Marseille is dus niets dan een noodzakelijk gevolg van een ontwikkelingsproces, zooals wij dat bij alle groote zeehavens kunnen gadeslaan, en dat ook hier evenals elders om reorganisatie van het havenbeheer doet vragen.

W. E. B.

NOGMAALS HET WETSONTWERP VOOR DE KERAMISCHE INDUSTRIE. EEN SLOTWOORD.

'Bij al het rumoer, dat rondom het zgn. Aardewerkwetje gemaakt wordt, sedert dit wetsvoorstel de Tweede Kamer bereikte, heeft de in hoofdzaak daarbij betrokkene, nl. de Maastrichtsche keramische industrie, het niet op haar weg geacht, zich na hare vroegere uitvoerige adressen, in dit stadium opnieuw rechtstreeks met een adres tot de Volksvertegenwoordiging te richten. Zelf partij zijnde en het hare gedaan hebbende, meende zij thans naar buiten het verdere verloop van zaken rustig te moeten afwachten.

Toch kan hierin misschien een bezwaar zijn gelegen. Bij het vele, dat dezer dagen meer in het bijzonder van de Maastrichtsche leiding gezegd wordt, zou een volstrekt zwijgen eenigermate als een toestemmen kunnen worden opgevat en ware het daardoor mogelijk, dat haar dit eenigszins in eene scheeve positie bracht, zelfs dan wanneer het in behandeling zijnde wetsvoorstel verworpen wordt.

Ik doel hier natuurlijk heelemaal niet op de uitlatingen omtrent de onvoldoendheid dezer leiding. Zulke uitlatingen zijn voor de betrokkenen nu wel niet bijzonder vleiend, maar... they can make the best of it, door aantijgingen betreffende eenig persoonlijk beleid als een stimulans op te vatten voor den toekomst en daarmede de zaak als afgedaan te beschouwen.

Maar er is het volgende. De aanneming van het wetsvoorstel wordt bij herhaling als eene bevoorrechtiging van enkelingen voorgesteld. Zij, die zoo spreken, blijken van de situatie eenvoudig niets te begrijpen! Natuurlijk zal de ontwikkelingsmogelijkheid eener industrie aan de leiders verre van onverschillig zijn, anders zou hunne leiding als zoodanig terecht al van zeer twijfelachtig gehalte mogen worden geacht. Het-

geen echter in Maastricht dreigt en reeds is ingetreden, is, dat juist het fabrikaat, waarbij de faktor arbeidsloon de grootste rol speelt, m.a.w. het fabrikaat, waarmede de meeste werkgelegenheid gemoeid is, het zwaarste getroffen wordt en verdwijnt, ten deele gepaard gaande met eene verschuiving naar de vervaardiging van zoodanige artikelen, waarbij het arbeidsloon eene minder overwegende rol speelt. Dat de eerste soort artikelen speciaal in het gedrang zijn geraakt, vindt zijn oorzaak deels in een lagere loonstandaard van zekere concurrerende landen, maar vooral in de meer toevallige omstandigheid, dat juist van dit soort artikelen elders eene ernstige overproductie bestaat. De „vrijhandelaar” zal er gauw bij zijn, met te zeggen, dat deze verschuiving dan maar moet plaats grijpen. Maar dan en wanneer ook de leiders der betrokken industrie er zich bij neerlegden, wat zijn dan de wijdere gevolgen voor een geheele stad, een geheele streek?

In dit opzicht schijnen velen nog niet in te zien, dat de keramische industrie wel degelijk eene uitzonderingspositie inneemt a. door de omstandigheid, dat in het artikel, hetwelk sedert menschenleertijden te Maastricht in groote hoeveelheden vervaardigd werd, meer arbeid verwerkt is, dat de faktor arbeidsloon daarbij een grooter rol speelt, dan vermoedelijk in welk ander der hier te lande vervaardigde fabrikaten of halffabrikaten ook;

b. door de tweede omstandigheid, welke met de eerste verband houdt, dat het aantal te werk gestelde arbeiders in deze sterk gelocaliseerde industrietaak thans, ondanks den grooten teruggang (bijna 7000 in 1913 tegenover pl.m. 4800 in 1927), nog omstreeks het dubbele bedraagt van de arbeiders van alle overige industrie, groote en kleine te Maastricht en omgeving te zamen. Zoodat de gestie van de betrokken leiding verstrekkende gevolgen met zich brengt voor eene geheele gewestelijke bevolking. Het is dan ook wel ietwat naïef, het vasthouden aan het oude product te willen verklaren uit een soort van aanwensel of conservatisme van die leiding; de kwestie is werkelijk van heel wat diepgaander aard.

* * *

Dan is er nog een ander belangrijk punt in de hangende aangelegenheid. In de lange reeks van adressen en artikelen, welke op het verschijnen van dit wetsvoorstel gevolgd zijn, komen vaak passages voor, waarbij te velde wordt getrokken tegen politieke dreigementen, die meer of minder verholten door een aantal Zuidelijke industrieelen zouden zijn geuit in onmiddellijk verband met het vraagstuk van de bescherming der Maastrichtsche industrieën.

Ik meen tegen dergelijke insinuerende bestrijdingen, van wie deze dan ook afkomstig mogen zijn, nadrukkelijk te moeten protesteeren.

Ik vraag, welke uitlating is er, waarvoor deze Zuidelijke industrieelen aansprakelijk zijn te stellen, die eene dergelijke bestrijding wettigt? Afgezien, dat zulk een uitlating nergens zal te vinden zijn, wil ik voor wat betreft die politieke dreigementen — ieder weet, wat bedoeld wordt — geen zweem van twijfel laten en tevens bij deze gelegenheid het zakelijke verloop der actie, welke is uitgegaan van de Maastrichtsche industrieelen, in het kort resumeeren.

Hunnerzijds zijn in een vroeger stadium zekere concrete voorstellen omtrent eene tariefverhoging gedaan, als zijnde het minimum, waarvan naar hunne meening eenige effectieve baat zou zijn te verwachten (de adressen van Juli '24 en Sept. '26). Zij hebben later daaraan toegevoegd, er zich mede te kunnen vereenigen, dat deze tariefwijziging van vooraf vastgelegden tijdelijken aard zou zijn. Wederom in een verder stadium hebben zij verklaard, te kunnen instemmen met een termijn van minstens 5 jaren. Een en ander baseerden zij op eene redelijke verwachting, dat zij mede met behulp eener dergelijke tariefver-

hoging het aftakelingsproces zouden kunnen keeren ten aanzien van dat deel hunner productie, waarmede juist de meeste werkgelegenheid gemoeid is. Thans staat een wetsontwerp, ten deele tegemoet komend aan de Maastrichtsche desiderata, aangenomen of verworpen te worden.

Te constateeren valt, dat in geen enkel ander land ter wereld, ik stel: in geen enkel ander land ter wereld, onder de huidige tijdsomstandigheden en in een geval als het onderhavige, waar de feiten als het ware van de daken roepen, de maatregelen van tegenweer in den vorm van tariefverhoging zoo gematigd, de bestrijding zoo weinig gematigd zouden zijn, als thans in ons vaderland. Men kan deze afwijkende geestgesteldheid in de geheele overige wereld betreuren; men kan ze daarmede echter allenminst loochenen.

Eenige maanden geleden heeft ondergeteekende op eene vergadering in den Haag verklaard, dat in het Zuidelijke deel des lands onder de huidige omstandigheden eene starre handhaving van ons eigen vrijhandelsstelsel niet langer als eene vraag van opportunisme wordt beschouwd, maar gevoeld wordt als een onrecht. Dit houd ik nog heden vol en ik meen, dat ik daarmede de publieke opinie uit mijne omgeving zeer wel vertolkt heb.

Het boven gesignaleerde kan natuurlijk allenminst bevonderlijk zijn voor eene gewenschte goede verstandhouding tusschen onderscheidene landsdeelen, maar verder ook niet. Geen onzer Kamerleden behoeft met name bij het uitbrengen van zijn stem beïnvloed te worden door iets, dat zou zweemen naar „politieke dreigementen”. Wanneer op grond van dergelijke overwegingen zijn stem ja zou zijn, hij moge neen zeggen! Het is nu nog het oogenblik, hierop aan te dringen. Met de hier besproken aangelegenheid is het niet anders, dan met nog andere kwesties, welke den laatsten tijd ook buiten Maastricht in het Zuiden niet geringe ontstemming hebben gewekt:

In hare overweldigende meerderheid wil de betrokken bevolking Nederlandsch zijn en blijven, zij zal trouw aan Nederland blijven, zelfs in het geval, dat bij haar het gevoel mocht worden gewekt, dat haar onrecht wordt aangedaan. Zoo is het reeds vroeger gezegd en duidelijker kan het, geloof ik, toch al niet gezegd worden. L. F. H. RECOUT.

DE WATERWEG NAAR LUIK.

II.

Waterweg contra Spoorweg.

De benoeming van een zoo gezaghebbende Nationale Commissie en de door deze gemaakte aanbevelingen moeten als een openbaring gekomen zijn voor al degenen, die België steeds als het spoorwegland bij uitnemendheid beschouwd en in de (mogelijke) betekenis van zijn waterwegen niet geloofd hebben. Voor schrijver dezes is het eene voldoening geweest te mogen vaststellen, dat zijne, vroeger daarover te dezer plaatse uitgesproken meening¹⁾ in elk opzicht bevestigd wordt door al wat in de Belgische Commissie te berde is gebracht. Het rapport erkent niet alleen de noodzakelijkheid van een betere waterverbinding van Luik naar zee als een onmisbaren schakel in het Belgische verkeerssysteem, maar beaamt ook, zooals wij gezien hebben, de mogelijkheid om de Belgische Maas tot een scheepvaartweg van den eersten rang te maken en wijst op de interessante perspectieven, die zich voor de Maasvaart openen wanneer de in uitvoering zijnde Nederlandsche kanaalwerken voltooid en ook in het Fransche stroomgebied de noodige verbeteringen en verbindingen tot stand gebracht zullen zijn.

Jammer is alleen dat de gegevens waarop de Com-

¹⁾ E.-S. B. van 2 en 9 Maart jl. Enkele passages uit deze artikelen zijn vrij wel woordelijk in het rapport der Belgische Commissie terug te vinden.

missie hare verwachtingen heeft gebouwd, aan volledigheid te wenschen overlaten, althans voorzoover zij in het rapport zijn opgenomen. Zoo al dadelijk die betreffende het tegenwoordige verkeer op de waterwegen tusschen Givet en Antwerpen: de cijfers maken een eenigszins verwanden indruk en geven geen zeer duidelijk beeld van den toestand, vooral ook niet van de verkeersdichtheid op de verschillende vakken.

Op de Belgische Maas zou, volgens deze gegevens, het „absolute”, d.i. over de geheele lengte verdeelde totale vervoer ongeveer 1 miljoen ton beloopt. Het verdicht zich op een kort stuk bij Luik tot 3,8, maar bedraagt tusschen Namen en Givet niet veel meer dan 0,5 miljoen ton.

Van het vervoer over de waterwegen tusschen Luik en Antwerpen geven de volgende, niet aan het rapport ontleende, cijfers een voorstelling, gebaseerd niet op de Belgische doch op de Nederlandsche statistiek, die wegens de tusschenliggende enclave van Maastricht vollediger en ook overzichtelijker is.¹⁾

Vervoer over waterwegen Luik-Maastricht-Bocholt (1925) in duizenden tonnen:

Luik-België v.v.	1653	(880 uitg. 773 ink.)
Luik-Maastricht v.v.	440	(50 „ 390 „)
Luik-N.-Nederland v.v.	756	(696 „ 60 „)
Luik-Duitschland v.v.	1070	(290 „ 780 „)
Maastricht-België v.v.	479	(410 „ 69 „)
Maastricht-N.-Nederland v.v. ...	441	(301 „ 140 „)
Diversen	400	(Duitschl./Belg. 145 Belg./Nederl. 183 Ned./Frankr. v.v. 80)
Totaal	5688	

Uit deze cijfers valt op te maken, dat tusschen Luik, Maastricht en Bocholt een doorgaand vervoer bestaat van ongeveer 4 miljoen ton; hiervan is slechts 1,6 à 2 miljoen ton bestemd voor of afkomstig van de Belgische kanalen bewesten Bocholt en vermoedelijk niet meer dan 1 à 200.000 ton voor of van Antwerpen.

Raadpleegt men de Antwerpsche statistiek, dan blijkt dat het geheele binnenvaartverkeer van deze haven over de Kempensche kanalen in 1925 ruim 2 miljoen ton heeft bedragen (1.089.000 uitgaand, 932.000 inkomend), waarvan meer dan 80 pCt. met plaatsen binnen 50 KM. van Antwerpen gelegen. Dit omvat de Kempensche vaart tot even voorbij Deschel, het punt waar de kanalen naar Hasselt en Turnhout aftakken, zoomede deze kanalen zelf. Dit bevestigt de gemaakte veronderstelling, dat het doorgaande verkeer tusschen Luik, Maastricht en Antwerpen hoogstens een paar honderdduizend ton bedraagt in beide richtingen.

Omtrent den aard van het bestaande watervervoer tusschen Luik en Antwerpen en tusschengelegen plaatsen verschaft het rapport weinig of geen licht. Er wordt slechts vaag gesproken van bouwmaterialen, steenkolen, keramische en metallurgische producten. Toch kan men er uit afleiden, dat dit vervoer in hoofdzaak samenhangt met de langs de kanalen gevestigde industrieën: zink-, cement-, glas- en aardewerkfabrieken, smelterijen van diverse metaalertsen, chemische fabrieken, witzand- en klei-ontginningen

¹⁾ Een bepaald gebrek van onze statistiek is evenwel, dat zij niet, als de Belgische, het volume der lading doch slechts het laadvermogen der schepen, ledig of „met lading” aangeeft. Wijziging of aanvulling op dit punt ware zeer gewenscht. In bovenstaande berekening is aangenomen, dat de schepen „met lading” tot het volle laadvermogen zijn afgeladen, hetgeen niet juist is, aangezien wegens de geringe diepte der kanalen de meeste (grootere) schepen met wanruimte moeten varen. Uit dezen hoofde moeten de genoemde cijfers vermoedelijk met ongeveer 15 pCt. worden verminderd. Voorts zou men gaarne in onze statistiek opgave aantreffen van de soort der lading en van de plaats van oorsprong en/of bestemming, althans v.z.v. betreft de Nederlandsche havens en Luik; dus een dergelijke statistiek als te Lobith wordt bijgehouden voor het Rijnverkeer. Het gemis van deze gegevens heeft zich bij de behandeling van het verworpen Belgische verdrag doen gevoelen en zal bij de hervatting der onderhandelingen ongetwijfeld opnieuw acuut worden.

en, in verband met laatstgenoemde, een lange reeks van steen- en pannenbakkerijen langs het kanaal van Turnhout. (Men zie het kaartje bij het eerste artikel). Voorts twee steenkolenmijnen: aan de Z.-Willemsvaart bij Eysden, en aan het kanaal van Hasselt, bij Heeringen. Het is van belang om vast te stellen, dat, met uitzondering alleen van de kolenmijn bij Beerlingen, al deze (meerendeels zeer beduidende, overzeesche grondstoffen verwerkende en hare fabrieken exporteerende) industrieën gelegen zijn *buiten het onmiddellijk bereik van het geprojecteerde kanaal Luik-Antwerpen*; zoodat m.a.w. het grootste deel van het tegenwoordige watervervoer tusschen Luik en Antwerpen aan de bestaande kanalen gebonden is.

Uit dit alles schijnt te volgen, dat het groote kanaal Luik-Antwerpen, voorzoover het niet samenvalt met zekere vakken der bestaande kanalen (Luik-Lixhe, Hasselt-Quaetmechelen, Herenthals-Antwerpen), weinig kans heeft het bestaande watervervoer tot zich te trekken. De vraag is dus, welk nieuw verkeer het zal kunnen scheppen.

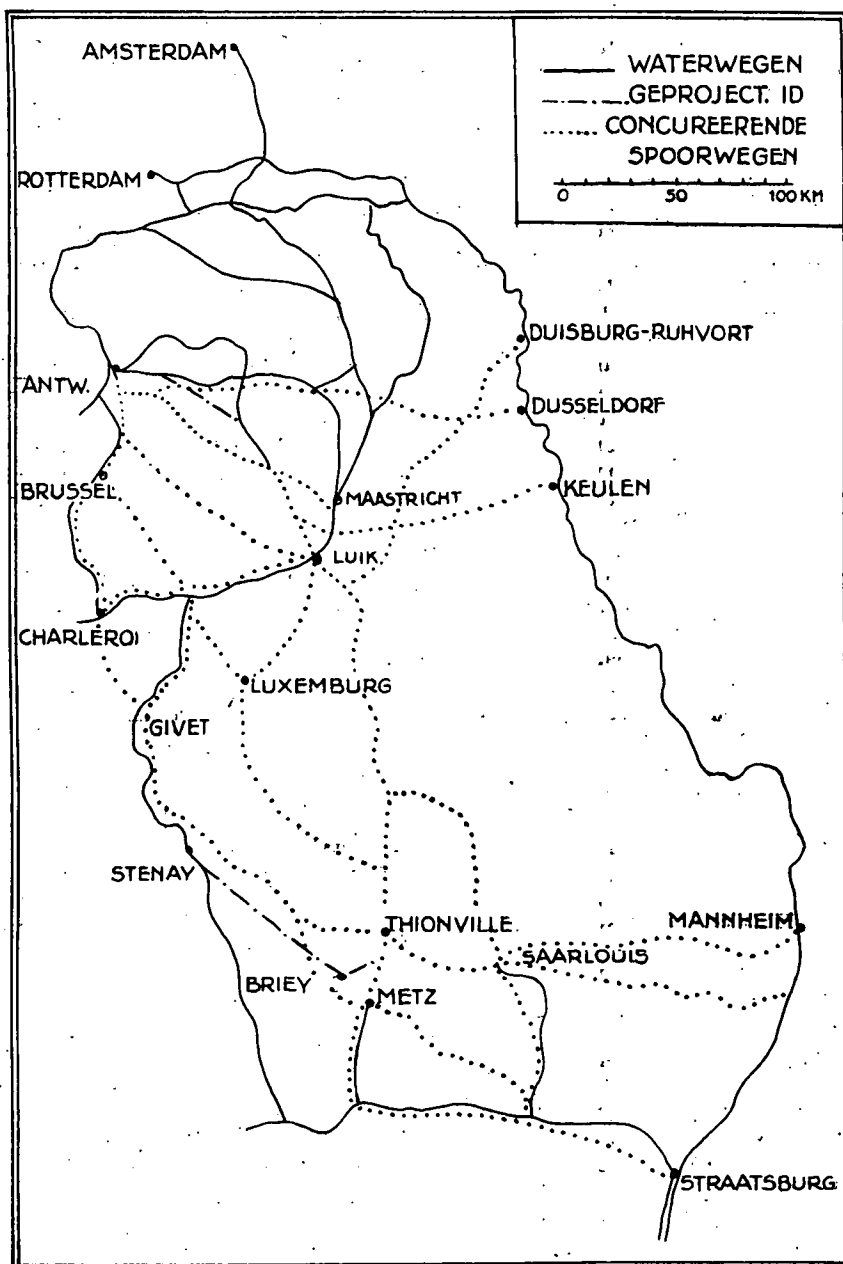
Ook hieromtrent geeft het rapport niet meer dan vage aanduidingen. Het vermoedelijke, of mogelijke, vervoer wordt nu eens op 7, dan weer op 8 à 10 miljoen ton geschat, maar waaruit dit vervoer bestaan moet wordt niet duidelijk gemaakt. Waarschijnlijk heeft men in de eerste plaats gedacht aan de Kempensche kolen, waarvan de productie thans, zooals reeds vermeld, ongeveer 4 miljoen ton bedraagt en binnen enkele jaren tot 9 miljoen ton kan stijgen. Hiervan kan de Luiker industrie circa 6 miljoen gebruiken, terwijl het overige in aanmerking komt voor export, hetzij naar Noord-Oost Frankrijk, hetzij als bunkercolen via Antwerpen. Evenwel dient opgemerkt te worden, dat alleen de mijn bij Beerlingen in onmiddellijke nabijheid van het kanaal ligt; de overige zijn er 10 en meer KM. van verwijderd en dus voor den afvoer afhankelijk van den spoorweg, tenzij men ze door een zijkanaal met het groote kanaal verbindt, waarover echter in het rapport niet gesproken wordt. Dat de spoorweg zal medewerken om het kolenvervoer over het kanaal te leiden, is nauwelijks aan te nemen. Ongetwijfeld bestaat de mogelijkheid, dat zich allerlei nieuwe industrieën langs het kanaal zullen vestigen, maar dit blijft vooralsnog pure gissing.

Wat betreft de kans om, in concurrentie met de spoorwegen, een aandeel te veroveren in het rechtstreeksche vervoer van zware goederen tusschen Luik en Antwerpen, bepaalt zich het rapport tot de enkele aanduiding, dat 1o. de export van metallurgische producten van Antwerpen in 1914 (1924?) 3.660.000 ton bedroeg, waarvan 700.000 te water aangevoerd uit de Rijnstreek; de rest per spoor uit België, Luxemburg en Noord-Oost Frankrijk; 2o. de import van ertsen te Antwerpen in hetzelfde jaar 1.345.000 ton was, waarvan slechts 435.000 ton per binnenschip verder ging. (De Antwerpsche statistiek wijst echter uit, dat van laatstgenoemde hoeveelheid slechts 45.000 ton voor het Luiker gebied en de rest voor de smelterijen aan de Kempensche kanalen bestemd was.)

Maar, zegt het rapport, dit alles geeft een onvoldoende denkbeeld van de toekomstmogelijkheden.

„De voorgaande ontwikkeling heeft genoegzaam bewezen, dat het kanaal Antwerpen-Luik op zichzelf geen verdienste heeft; het is of te kort of te lang. Het krijgt eerst zijn ware betekenis wanneer men het beschouwt als onderdeel van den grooten waterweg, parallel met den Rijn en in staat om, als de aan zijn oevers gevestigde volken het willen, een dergelijke functie te vervullen als de Rijn. De statistiek stelt vast, dat de Maasvaart onder de gegeven omstandigheden een onbeduidende rol speelt in de internationale transporten, en zulks ondanks het feit, dat de Belgische binnenvaart grootendeels een internationaal karakter draagt en dat de economische voordeelen van het watertransport juist in het internationaal verkeer zoo treffend gebleken zijn.”

Hoe daarom dit internationale verkeer te bevorderen? De kwestie der te verbeteren aansluiting met

het Lotharingsche industriele gebied werd reeds in een vorig artikel aangestipt. Ook hier geeft het rapport slechts enkele vluchtige aanduidingen van het mogelijke vervoer: België importeert ongeveer 6 miljoen ton erts uit Briey; Lotharingen zou 2 miljoen ton Kempensche kolen kunnen gebruiken. Ongetwijfeld is het verkeer Antwerpen-Luik-Luxemburg-Lotharingen en vica versa zeer belangrijk en bestaat het voornamelijk juist uit de soort zware goederen die zich bij uitstek leenen tot watertransport. Maar dit verkeer is thans vrijwel geheel in handen van de spoorwegen en de groote vraag is of volgens de voorstellen der Commissie het watertransport een redelijke kans krijgt om in België met de spoorwegen te concurreeren.

Aan deze, toch eigenlijk alles overheerschende vraag wijdt het rapport m.i. te weinig aandacht. Het geprojecteerde kanaal Luik-Antwerpen loopt vrijwel parallel met een van de meest intensief geëxploiteerde vakken van het Belgische spoorwegnet. Immers loopt hier het heele Luiker zeeverkeer samen met het aanzienlijke Deutsche doorvoerkeer via Aken¹⁾ en

¹⁾ Vóór den oorlog heeft Deutschland herhaaldelijk aangedrongen op een meer rechtstreeksche spoorwegverbinding Aken-Antwerpen over Visé en Tongeren (i.p.v. over Luik-Hasselt), ter betere bediening van den Deutschen doorvoer. België, dat hierin een strategisch gevaar zag, heeft daar nooit in willen toestemmen. Tijdens den oorlog hebben de Duitschers toen die lijn zelf aangelegd met door-

het Lotharingsch-Luxemburgsche via Thionville-Diekirch; daarbij komt dan nog het Kempensche kolenvervoer, waarop de spoorweg zich reeds heeft ingesteld en dat hij zich zeker niet goedschiks zal laten ontnemen.

In de derde sub-commissie is het op dit punt tot een belangwekkende gedachtenwisseling gekomen met den heer Lamalle, een directeur der Nationale Belgische Spoorwegmaatschappij, die het kanaal Luik-Antwerpen met klem bestreed, omdat het, naar zijn zeggen, niet anders beoogde dan vervoer te onttrekken aan de spoorwegen, die volkomen in staat en bereid waren het geheele verkeer te bedienen. Met behulp van talrijke statistieken en diagrammen toonde hij aan, welke mogelijkheden een intensievere exploitatie der spoorwegen biedt, zoowel wat betreft uitbreiding van het verkeer als vermindering van exploitatiekosten en vrachttarieven. Vergelijken met 1913 is het kilometer-tonnage in 1926 met 44 pCt. toegenomen, bij gelijk gebleven aantal trein-kilometers en verminderd aantal loopende treinen. De gemiddeld afgelegde afstand is echter toegenomen, evenals het nuttig laadvermogen (met 54 pCt.) door het gebruik van zwaardere treinen. Door tal van verdere technische verbeteringen kunnen de vervoercapaciteiten der spoorwegen met betrekkelijk geringe kosten, vergroot en daardoor de zelfkosten nog verminderd worden.

Deze zelfkosten stelt de heer Lamalle thans op 11.15 cm. per tkm., samengesteld als volgt:

5.30 cm. directe onkosten (brandstoffen enz.)

3.90 cm. indirecte onkosten (algemeene bedrijfskosten)

1.95 cm. financieele lasten.

Voor massale transporten in heele treinladingen z.a. kolen, ertsen, e.d., die buiten het normale vervoer vallen kunnen de indirecte en financieele lasten verwaarloosd en alleen de directe onkosten, dus 5.30 cm. als zelfkosten gerekend worden (de z.g. „tonne en plus”). Tot ditzelfde cijfer komt men ook door de totale zelfkosten om te slaan over het maximum vervoer waartoe het bestaande spoorwegnet in staat is; men krijgt dan:

3.94 cm. directe onkosten

0.59 cm. indirecte onkosten

0.73 cm. financieele lasten

5.26 cm.

Na totstandkoming van alle geprojecteerde verbeteringen in de exploitatie worden de zelfkosten per tkm. voor het maximum vervoer gereduceerd tot 7.67 cm. en aldaar zou de „tonne en plus” komen op slechts 4.49 cm. voor de bedoelde speciale transporten. In het algemeen diende dit om aan te toonen, dat naarmate de spoorwegen tot hun volle vervoercapaciteit worden gebruikt, de zelfkosten het absolute minimum der directe onkosten naderen. Elke afleigend dubbel spoor, een technisch zeer bewonderenswaardig werk, waarop dagelijks 70 treinen heen en weer kunnen verkeerren. Dat deze nieuwe verbinding zeer ten goede komt aan het Deutsche transitoverkeer over Antwerpen behoeft geen betoog.

ding van verkeer beteekent een verhooging der gemiddelde zelfkosten en dus ook der vrachten. De conclusie van den heer Lamalle was dat, indien het kanaal Luik-Antwerpen bijv. 7 miljoen ton tusschen deze twee punten te vervoeren krijgt, dit voor den spoorweg een vrachtderving beteekent van 74 miljoen francs, die door een vrachtverhoging van meer dan 4 pCt. moet worden goedgeemaakt.

De opvatting van den heer Lamalle werd bestreden door alle overige leden der sub-commissie, maar niemand schijnt de opmerking te hebben gemaakt, dat concurrentie pleegt te leiden tot verlaging en niet tot verhoging der vrachten. In werkelijkheid zouden natuurlijk de vrachten op de concurrentietrajecten tot het allerlaagste minimum worden gereduceerd om dan, wat de spoorwegen betreft, door verhoogde tarieven op de concurrentie-vrije lijnen te worden gecompenseerd (zoals wij dat in Nederland zien gebeuren). Voor de scheepvaart op het kanaal zou deze spoorwegconcurrentie echter zeer onereus kunnen worden, vooral wanneer zij nog met scheepvaartrechten moet worden belast. Het is dan ook vreemd, dat de kanaalvoorstanders hiertegen geen enkele bedenking hebben doen hooren. Men sprak ervan, de tegenwoordig 0.8 cm. per tkm. bedragende rechten te verhoogen tot 3 cm. De watervracht Luik-Antwerpen, die thans gemiddeld 9 cm. per tkm. bedraagt, zou erdoor verhoogd worden tot 11.2 cm. Zelfs wanneer men aanneemt, dat door verbetering en bekorting van de vaart de vracht aanzienlijk kan worden verlaagd, begrijpt men dat het voor de scheepvaart een harde dobber wordt tegen de „tonne en plus" van den spoorweg à 5.30 cm. En dan beriep men zich nog wel — om de goedkoopste van het watertransport aan te toonen — op sommige Rijnvrachten, die op minder dan 2 cm. per tkm. komen. Hoe dit met een recht van 3 cm. te rijmen?

Men is in België blijkbaar nog ver verwijderd van de Nederlandsche opvatting, dat alle groote waterwegen geheel vrij behöoren te zijn van alle rechten. Toch zou dit juist in België niet meer dan billijk zijn tegenover de binnenvaart, sinds de Belgische Staat alle kapitaallasten der spoorwegen voor zijn rekening genomen heeft. Is het België met zijn waterwegen ernst, dan zal het moeten beginnen met zijn scheepvaartrechten af te schaffen en zijn spoortarieven in te stellen op samenwerking met, in plaats van afslachting der binnenvaart. Alleen zóó kunnen de kanalen hun rendement opbrengen in den vorm van goedkoop vervoer, dat nieuw verkeer, nieuw leven, nieuwe ondernemingen schept. Alleen zóó kan ook eerst de Maas de groote internationale waterweg worden, waarvan men in Luik zoo gaarne droomt. Echter heeft de Maasvaart ook haar eigen problemen. Hierover in een slotartikel.

J. H. COHEN STUART.

(Slot volgt).

Huishoudrekeningen van 212 gezinnen uit verschillende kringen der bevolking.

Statistische mededeelingen van het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam, No. 80. Amsterdam, L. M. Meulenhoff, 1927.

Het Bureau van Statistiek der gemeente Amsterdam heeft ongetwijfeld een goed werk gedaan de resultaten van het zoo belangrijk onderzoek naar de inkomsten en uitgaven van 212 gezinnen uit verschillende kringen der bevolking te Amsterdam in brochurevorm (153 pag.) uit te geven. Immers een zoo uitgebreid, minitueus en langdurig onderzoek zal slechts zelden mogelijk zijn en het is dus voor velen, die belang stellen in de sociale vraagstukken van groote beteekenis op zoo uitvoerige wijze als dat thans door deze publicatie mogelijk is, kennis te nemen van de resultaten.

Er zijn er, die aan een budget-onderzoek weinig of geen waarde hechten, omdat de besteding der gelden nu eenmaal een individueele aangelegenheid is, en men met zooveel factoren en omstandigheden rekening moet houden, dat uit het gemiddelde van een aantal willekeurig genomen gevallen toch geen con-

clusies zouden mogen worden getrokken van meer algemeene beteekenis. Wat toch het doel is van een zoodanig onderzoek. Ik kan, hoewel ik de bezwaren tot op zekere hoogte gevoel, dit niet onderschrijven. Zeker, de een besteedt een groot gedeelte van zijn inkomen aan minder noodzakelijke voedingsartikelen, terwijl een ander de voeding tot het uiterste beperkt en zijn geld aan meer cultureele genoegens besteedt. Weer een ander houdt van mooie en dure kleeren, terwijl no. vier in de inrichting van zijn woning zijn grootste genot vindt en no. vijf het daarentegen meer buitenshuis zoekt en alle mogelijke gelegenheden benut om er tusschen uit te trekken, met al de kosten daaraan verbonden enz. Dit alles kan niet ontkend worden, maar men moet de beteekenis ervan niet overschatten. Ongetwijfeld kunnen daardoor de voor de verschillende posten uitgegeven bedragen uit elkaar loopen, doch dit verschijnsel zal zich voornamelijk bij de hogere inkomens voordoen. Bij de gezinnen met, laten we zeggen, minder dan f 3 à 4000 inkomen per jaar, kan dit toch nooit zooveel te beteekenen hebben, dat het gemiddelde uit een groot aantal gevallen niet een maatstaf zou geven voor de wijze, waarop in normale omstandigheden een budget is opgebouwd. En daarom acht ik in het bijzonder voor die groepen het onderzoek, dat in de brochure is beschreven en dat onder leiding stond van Dr. R. Claeys, van groote waarde.

Het Bureau vond een aantal gezinnen bereid om gedurende de periode 1 October 1923—1 Oct. 1924 hunne medewerking te verlenen; ten slotte bleven 212 gezinnen over, waarvan de gegevens voor definitieve berekening geschikt waren. De keuze der gezinnen was willekeurig geschied door tusschenkomst van arbeiders- en ambtenarenorganisaties; uitgesloten werden echter gezinnen, waarbij commensaals of volwassen kinderen inwoonden, die slechts kostgeld afgeven.

Een uitvoerige voorbereiding vond plaats, terwijl ook gedurende het onderzoek het persoonlijk contact met de gezinnen door speciaal aangestelde bezoekers, die zoo noodig hulp verleenden bij het invullen der huishoudboekjes, plaats vond.

Bij de verwerking der gegevens werden de gezinnen ingedeeld in 6 groepen (zie de tabel; het aantal gezinnen per groep is daar ook te vinden), terwijl in verband met de verschillende samenstelling der gezinnen de gegevens berekend werden per verbruikseenheid (man 1, vrouw 0,9, kind beneden 1 jaar 0,15, opklimmende tot 0,9 bij 15 jaar en 1 bij 16 jaar en daarboven).

Wat het in de tabel ook vermeld gemiddeld aantal eenheden per gezin betreft, lijkt het ons beter geen bepaalde conclusie te trekken, aangezien het aantal medewerkende gezinnen in sommige groepen o.i. daarvoor te klein is. Alleen mag er de aandacht op gevestigd worden, dat de bewering, dat in de kringen der minst-gegoeden het grootst aantal kinderen gevonden wordt, althans in deze cijfers (en naar mij bekend ook in andere binnenkort te publiceren cijfers) geen grond vindt.

Zet men de inkomsten en de uitgaven naast elkaar, dan krijgt men geen opwekkend beeld. In totaal was het overschot van 211 gezinnen f 5334,—. Houdt men daarbij rekening met het feit, dat een der hogere ambtenaren, blijkbaar door inkomen uit vermogen alleen niet minder dan f 6542,— overhield, dan geeft dat dus voor de overige 210 gezinnen een gezamenlijk tekort van f 1208,—. Weliswaar wordt dit eenigszins goedgeemaakt, doordat de 17 gezinnen uit de laagste groep te zamen f 3822 tekort hadden en dus de rest een overschot had van f 2614,—, doch het geeft toch te denken t.a.v. het peil, waarop men tegenwoordig in de groote stad leeft. Om van de kapitaalvorming in het algemeen maar niet eens te spreken.

En thans de uitgaven. Wij kunnen ons daarover beperken, omdat in de hierbij gevoegde tabel de besteding der uitgaven over de verschillende posten,

Indeeling budget 212 gezinnen Amsterdam.
Onderzoek: 1 October 1923—31 September 1924.

Groep.	1	2	3	4	5	6	Totaal
Aantal gezinnen	21.	66	79	26	11	9	212
Gem. aant. eenheden p. gezin.							
Ambtenaarsgezinnen	—	2,41	3,37	4,28	3,44	2,90	3,40
Arbeidersgezinnen	3,30	4,03	4,05	6,15	—	—	3,89
Gem. inkomen in guldens per jaar per gezin ..	1504	2106	2912	4243	6154	11487	3178
Gem. inkomen in guldens p. jaar p. verbruikseenh.	453	687	823	974	1788	3987	—
Gem. uitgaven in guldens per jaar per gezin ..	1674	2099	2876	4013	6194	10104	3133
Grenzen van het inkomen p. j. der gez.	tot 1800	1800- 2400	2400- 3600	3600- 5000	5000- 7500	meer dan 7500	—
Uitgaven in % van het totaal budget per verbruikseenheid voor:							
voeding	46,3	40,4	36,-	30,8	23,2	15,9	32,6
kleding	9,8	11,-	12,7	14,1	14,1	12,7	12,5
waarvan kleeren	5,5	6,8	8,4	9,6	10,5	9,3	8,4
" schoeisel	2,3	2,3	2,3	2,4	1,4	1,1	2,1
woning	24,4	23,7	21,7	20,7	17,4	17,6	21,0
waarvan huishuur	14,3	12,9	11,1	9,6	9,9	9,1	10,9
" gas	2,6	2,1	1,7	1,4	1,0	0,9	1,6
" electriciteit	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2
" brandstof	3,1	2,8	2,2	1,7	1,3	1,1	2,0
" huisraad	3,2	4,6	5,5	6,8	5,1	5,3	5,3
belasting	2,5	4,5	7,0	8,0	13,9	19,3	8,8
tot. bovengenoemde groepen zonder belasting ..	80,5	75,1	70,4	65,6	54,7	46,2	66,1
dito met belasting	83,0	79,6	77,4	73,6	68,6	65,5	74,9
ziekte, verzekering	5,1	5,3	4,7	4,6	4,6	3,7	4,6
verenigingen	2,2	2,5	1,4	0,9	0,7	0,6	1,5
ontwikkeling	1,6	2,4	2,8	3,5	4,1	5,6	3,3
hulp in huishouding	0,04	0,5	1,6	3,7	8,6	8,9	3,4
Godsdienst, liefdadigheid	0,5	0,9	0,9	1,5	0,3	1,2	1,0
rooken	1,6	1,8	1,9	1,7	1,1	0,1	1,5
eigenlijke ontspanning	1,0	2,8	3,5	5,2	5,5	8,7	4,4
Voeding gespecificeerd, uitgedrukt in % van het totaal voor voeding uitgegeven:							
brood, beschuit, koek	17,2	14,9	13,4	14,0	9,4	7,5	13,5
koekjes, gebak, chocolade, snoeperij	3,4	4,3	4,6	5,9	6,3	6,2	4,8
gruttérswaren	2,6	2,6	2,3	2,4	1,3	1,7	2,4
melk	13,4	12,5	12,6	10,9	11,7	10,6	12,3
kaas	1,7	2,2	2,5	2,6	3,4	2,2	2,4
eieren	2,2	2,4	2,8	2,9	3,9	4,1	2,8
vleesch	13,3	15,1	16,0	16,3	19,6	20,5	16,1
visch	1,7	2,2	2,3	2,3	2,1	2,9	2,3
vetten	13,6	14,3	13,8	13,4	12,1	12,1	13,6
thee, koffie, cacao	5,7	5,0	4,4	4,0	3,3	3,3	4,5
suiker	6,3	5,9	5,7	5,8	4,2	3,5	5,6
andere kruidenierswaren	0,9	1,1	1,4	1,4	1,8	3,2	1,4
aardappelen	8,7	6,6	6,2	5,8	4,1	3,2	6,1
groenten	5,8	5,4	5,4	5,0	5,2	6,8	5,4
fruit	2,9	3,9	4,0	4,9	5,9	6,8	4,3
dranken	0,6	1,6	2,6	2,4	5,7	5,4	2,5
Uitgaven voor plantaardige voedingsmiddelen ..	57,9	53,6	51,9	53,3	44,6	45,9	52,3
Uitgaven voor dierlijke voedingsmiddelen	42,1	46,4	48,1	46,7	55,4	54,1	47,7
(Uitgedrukt in % v. d. tot. uitg. voor voedingsm.)							
Uitgaven voor voedingsmiddelen met voor- naamste bestanddeelen:							
eiwit	18,9	22,3	24,3	24,6	30,8	31,3	24,2
vetstoffen	27,1	27,3	27,1	25,1	25,3	24,0	26,6
koolhydraten	54,0	50,4	48,6	50,3	43,9	44,7	49,2
(Uitgedrukt in % v. d. tot. uitg. voor voedingsm.)							

uitgedrukt in percentage van de totale uitgaven, resp. de uitgaven voor voeding in de meeste gevallen reeds voor zichzelf spreken en wij voor nadere toelichting naar de brochure zelf zouden kunnen verwijzen. Wij zullen dan ook slechts enkele aantekeningen erbij maken:

Als het voornaamste springt in het oog, dat de wet van Engel, dat het percentage der totale uitgaven, dat aan voeding besteed wordt, bij toenemenden welstand geregeld kleiner wordt, bevestigd wordt. Een resultaat, dat voor de toepassing van deze wet uiteraard van groot belang is. Ten aanzien van de uitgaven voor kleding worden de onderzoekingen van Feig en andere schrijvers bevestigd, dat de relatieve uitgaven daarvan juist stijgen bij toenemende

welvaart tot een bepaalde grens, waarna weer een daling plaats vindt. Voor schoeisel is deze lijn niet zoo geprononceerd als voor de eigenlijke kleding. Voor grove en fijne wasch ziet men een voortdurende stijging, voor waschartikelen een voortdurende daling. In dit verband is het van belang de onderscheiding in ambtenaars- en arbeidersgezinnen te beschouwen. Het is daarbij gebleken, dat de ambtenaren voor de eigenlijke kleeren relatief meer uitgeven dan de arbeiders; deze laatsten besteden echter zowel relatief als absoluut meer aan schoeisel, terwijl bij de ambtenaren de uitgaven voor fijne wasch soms iets hooger, bij de arbeidersgezinnen die voor de waschartikelen vaak grooter zijn. De uitgaven voor woning bevestigen de door Bauer gewijzigde wet van Schwabe, dat evenals

bij de wet van Engel de uitgaven voor woning bij toenemende daling van den welstand tot bij een bepaald gezinsinkomen, waarna zij gelijk blijven of weer stijgen. Uit de onderverdeeling is te zien, dat deze wet in het bijzonder geldt voor de huishuur; gas en brandstof toonen een voortgezette daling bij toenemenden welstand, electriciteit blijft ruim 1 pCt., terwijl uitgaven voor huisraad en woninginrichting een zelfde karakter hebben als die volgens Feig voor de kleeding; bij toenemende welvaart stijging tot een zekere grens en daarna weer daling. Relatief besteden de ambtenaren meer voor woninghuur dan de arbeiders.

Het spreekt vanzelf, dat de uitgaven aan belasting geheel afhankelijk zijn van het geldende belastingstelsel, zoodat het niet te verwonderen is, dat deze met het toenemen der welvaart sterk stijgen. Hier spreken de cijfers geheel voor zichzelf.

Wat verder de overige uitgaven betreft, valt het op, dat ook met inachtneming der belastingpercentages de uitgaven voor voeding hun stempel blijven drukken op het percentage, dat voor de overige uitgaven overblijft. Men mag in dit overblijvende percentage natuurlijk niet zonder meer een maatstaf zien van den welstand. Immers in de tot nog toe beschreven uitgaven voor voeding, kleeding en woning is ook reeds een groot gedeelte van den welstand verdisconteerd, zoodat men de som van deze uitgaven niet als de voor het levensonderhoud noodzakelijke uitgaven mag beschouwen. En omgekeerd moeten uit het overblijvende percentage nog tal van uitgaven gedaan worden, die geen directe luxe zijn, zooals verzekeringspremies, Godsdienst, dokter en apotheker, schoolgeld etc. Wij gelooven dan ook, dat men het beste doet het voor voeding uitgegeven percentage als een aanwijzing voor den welstand te aanvaarden.

Wij zullen op de afzonderlijke posten niet verder ingaan, en willen nog enkele woorden wijden aan de specificatie van de uitgaven voor voeding. De gegeven tabel voor de verschillende artikelen behoeft geen nadere toelichting, men ziet enkele karakteristieke artikelen zooals brood, grutterswaren, suiker, aardappelen, die een sterke, andere zooals melk, vetten, thee en koffie, die een minder sterke daling vertoonen bij toenemenden welstand. Daarentegen vertoonen vleesch, visch, eieren, kaas, koekjes, groenten, fruit en dranken juist een stijging bij toenemenden welvaart. Uit dit staatje blijkt het overigens niet onbekende feit, dat bijv. een accijns op suiker relatief het zwaarste drukt op de groepen met geringen welstand.

De beide laatste tabelletjes, die wij aan de brochure ontleenen, toonen aan hoe de aard van de voedingsmiddelen zich wijzigt bij de verschillende groepen. Men ziet, naarmate de welstand grooter wordt, een duidelijke toeneming van de dierlijke en een afname van de plantaardige voedingsmiddelen. Verder een vrij sterke toename van de eiwitstoffen en een afname, zoowel van de vetstoffen als van de koolhydraten. Wanneer men dit als karakteristiek mag aannemen, is het van belang er op te wijzen, dat een vergelijking met het onderzoek in 1918/19 een wijziging ten goede vertoont. Vergelijking van overeenkomstige groepen toont sinds 1918 een duidelijke toename van de dierlijke voedingsmiddelen en de eiwitstoffen en een vermindering van de plantaardige voedingsmiddelen, de vetstoffen en de koolhydraten. Een resultaat, dat niet van belang is ontbloeit, al was 1918 nu niet bepaald een normaal jaar.

Ik wil het hierbij laten en vertrouw althans eenigzins het belang van het gehouden onderzoek te hebben aangetoond.

Critiek? Ik zal mij, waar ik volkomen beseft met welke moeilijkheden het onderzoek gepaard ging, er niet aan wagen. Alleen mag ik opmerken, dat het ongetwijfeld te betreuren valt, dat men zich in de middengroepen vrijwel en in de hogere groepen uitsluitend tot ambtenaarsgezinnen heeft beperkt. Het on-

derzoek zou ongetwijfeld zeer in waarde hebben gewonnen wanneer daarnaast ook gezinnen uit den handeldrijvenden en industrieelen midden- en goeoden stand medegewerkt hadden. Of is dit voor een volgenden keer bewaard?

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem, December 1927.

DE RIJKSPOSTSPAARBANK EN DE POSTCHÈQUE-EN GIRODIENST.

In het volgende zal een korte beschouwing worden gehouden over de samenwerking tusschen beide in hoofde dezes genoemde Rijksadministraties, zooals deze thans bestaat en zooals zij eigenlijk zou moeten worden geregeld.

Voorop zij gesteld, dat men de functie van de Rijkspostspaarbank en die van den Girodienst wel dient te onderscheiden. De vraag is meermalen opgeworpen of beide diensten niet zouden kunnen worden samengesmolten, hetgeen een belangrijke bezuiniging zou beteekenen. M.i. moet het antwoord daarop ontkennend luiden. Het verschillend doel, dat beide instellingen beoogen, maakt een afzonderlijke administratie van spaar- en girorekeningen onvermijdelijk. Een giro-instituut beoogt zooveel mogelijk betalingen door middel van overschrijving te doen geschieden, hetgeen een aanmerkelijke besparing op ruilmiddelen medebrengt en bovendien voor den handel van bijzonder groot gemak is. Ter bevordering van dit doel worden overschrijvingen kosteloos bewerkstelligd, doch worden voor stortingen en terugbetalingen administratiekosten in rekening gebracht. De Rijkspostspaarbank daarentegen beoogt vele kleine sommen tot zich te trekken, die elk op zich zelf van weinig beteekenis zijn, doch te zamen een belangrijk kapitaal vormen, hetwelk door belegging voor de spaarders zelf productief kan worden gemaakt en bovendien in het algemeen tot verhooging van de volkswelvaart kan bijdragen, wijl het aan handel en industrie ten goede komt. Dit doel nu brengt mede het vaak storten van kleine bedragen aan te moedigen en bijgevolg is het noodzakelijk, dat stortingen in de Rijkspostspaarbank kosteloos kunnen geschieden. In nauw verband hiermede staat ook het spaarbankboekje. Voor de Rijkspostspaarbank is dit vnl. voor het inschrijven van de vele stortingen vrijwel onmisbaar. Door de bijrijving van de stortingen in het boekje geeft zij op eenvoudige en doeltreffende wijze aan den inlegger een bewijs van ontvangst van gelden af. Eenvoudige menschen hebben bovendien het boekje beslist nodig, omdat het voor hen bezwaarlijk is zelf de stand van hun rekening te noteeren. Voor een giroinstituut echter zou zoo'n boekje een bezwaar zijn, omdat elke overschrijving behalve op de desbetreffende rekeningen dan ook nog op twee boekjes moest worden aange- teekend.

Een belangrijk verschilpunt is voorts gelegen in de rentevergoeding. Deze is voor de Rijkspostspaarbank ter aanmoediging van het sparen onontbeerlijk en ondanks het feit, dat kleine saldi voor de bank niets dan verlies opleveren, pleegt zij ook daarvan rente te vergoeden. De girodienst heeft het vergoeden van rente voor de verwezenlijking van zijn eigenlijk doel, verbetering van het betalingsverkeer, niet nodig. Vergoedt hij niettemin rente over saldi, dan geschiedt dit om andere redenen. Over kleine saldi (beneden f 100) wordt dan echter juist geen rente vergoed. In het algemeen zal de rente, die een giroinstituut kan vergoeden, lager zijn dan de rente, die een spaarbank kan toekennen. Wordt de girorente te hoog gesteld dan worden te groote kapitalen voor belegging op korten termijn aangetrokken en uit den aard der zaak kan daarvan slechts een matige rente worden vergoed. Een spaarbank kan door het stellen van een betrekkelijk laag rentegevend maximum te groote kapitalen weren. Bij een girodienst is een laag rentegevend maximum niet op zijn plaats.

Ook de belegging der gelden moet bij elk van beide

instellingen naar verschillende beginselen plaats vinden.

Uit het bovenstaande blijkt voldoende, dat beide diensten bezwaarlijk kunnen worden saamgesmolten. Zij hebben elk een eigen doel, dat niet met dezelfde middelen kan worden bevorderd, elk een eigen publiek en mitsdien elk afzonderlijk recht van bestaan. De Rijkspostspaarbank kan dus niet als girodienst worden ingericht. Overschrijving van het boekje van den eenen inlegger op dat van den anderen dient niet mogelijk te worden gemaakt. Inleggers bij de Rijkspostspaarbank hebben voor het meerendeel ook geen girorekening nodig. Dit neemt echter niet weg, dat het toch van nut kan zijn, dat inleggingen en terugbetalingen op spaarbankboekjes door middel van overschrijving van of op een rekening bij den Postchèque- en Girodienst kunnen geschieden. Reeds in 1919 is daarvoor een regeling getroffen, welke met een onderbreking van October 1923 tot Maart 1925, in verband met de sluiting van den Girodienst, tot op heden functioneert. Wenscht men overschrijving van een postrekening op een spaarbankboekje, dan moet volgens deze regeling het boekje met een girobiljet naar den Girodienst worden gezonden en voor een overschrijving in omgekeerde richting het boekje met een desbetreffende aanvraag naar de Rijkspostspaarbank. Aangezien ingevolge de Postspaarbankwet inleggingen en terugbetalingen aan de kantoren der posteries in de boekjes moeten worden ingeschreven, dienen genoemde administraties die boekjes, alvorens zij aan de inleggers kunnen worden teruggezonden, eerst naar een kantoor der posteries ter bijwerking op te zenden. In verband met dit laatste is een overschrijving van een boekje op een postrekening dan ook geconstrueerd als een terugbetaling van het postkantoor te Amsterdam en een storting aldaar op de aangegeven postrekening, waarvoor een stortingsformulier moet worden ingevuld. Voor een overschrijving in omgekeerde richting wordt het gewenschte bedrag eerst overgeschreven op de postrekening van den Directeur van het postkantoor te 's-Gravenhage, waarna deze het bedrag als een gewone storting in het boekje inschrijft. Ten slotte valt omtrent de huidige regeling nog te vermelden, dat voor overschrijving van een boekje van een inlegger op de postrekening van een ander het gewone stortingsrecht evenals bij storting op postrekeningen verschuldigd is.

Over 1925 en 1926 bedroeg het op deze wijze overgeschreven bedrag van boekjes op postrekeningen resp. f 581.000 en f 743.000 en in omgekeerde richting resp. f 181.000 en f 268.000. Veel gebruik wordt deshalve van de regeling niet gemaakt. Gelukkig maar, want was dat wel het geval, dan zouden de kosten van de hierboven geschetste omslachtige administratie een ontstellende hoogte hebben bereikt.

Behalve de omslachtige administratie heeft de bestaande regeling ook nog dit bezwaar, dat op een spaarbankboekje practisch alleen kan worden overgeschreven van een postrekening van den inlegger zelf, omdat bij een verzoek tot overschrijving steeds het boekje moet worden overgelegd, hetwelk derden niet in hun bezit hebben. Dit is dan ook de reden, dat de overgeschreven bedragen van postrekeningen op spaarbankboekjes zooveel lager zijn dan die in omgekeerde richting.

* * *

Hoe kunnen deze bezwaren nu worden ondervangen? Op twee punten moet daarvoor de Postspaarbankwet worden gewijzigd.

Ten eerste moet de mogelijkheid worden geopend, dat giro-stortingen en terugbetalingen in de boekjes kunnen worden ingeschreven ter directie van de Rijkspostspaarbank. Ten tweede moet overschrijving van postrekeningen op spaarbankboekjes mogelijk worden gemaakt zonder dat gelijktijdig inschrijving in de boekjes plaats vindt.

Is dit geschied, dan kan een nieuwe regeling voor de overschrijvingen tusschen beide diensten worden

ontworpen, welke veel eenvoudiger is dan de bestaande. De Rijkspostspaarbank behoeft dan slechts een speciale postrekening te haren name voor dit doel te doen openen, waarop postrekeninghouders (al of niet inlegger zijnde) en derden niet-rekeninghouders ten behoeve van een bepaalden inlegger kunnen doen overschrijven resp. storten. De inleggers bij de Rijkspostspaarbank kunnen evenzo via deze rekening op rekeningen bij den girodienst doen overschrijven. De giro-stortingen kunnen ter directie van de Rijkspostspaarbank in de boekjes worden ingeschreven zoodra deze bij haar inkomen. Desgewenscht zou een inlegger, indien hij bijschrijving van een aantal giro-stortingen verlangt, zich met zijn boekje en de desbetreffende van de Rijkspostspaarbank ontvangen kennisgevingen naar een kantoor der posteries in zijn woonplaats kunnen begeven ten einde de inschrijving daar te doen plaats vinden. Uit den aard der zaak moeten giro-stortingen steeds vooraf in het boekje worden ingeschreven, alvorens zij geheel of ten deele terugbetaald kunnen worden.

De hier geschetste vereenvoudigde regeling lijkt veel op het contact, dat bijv. de gemeentelijke girodienst van Amsterdam met den Postchèque- en Girodienst heeft. Een dergelijke aansluiting van den eenen dienst bij den anderen komt aan de rekeninghouders van beide diensten ten goede, wijl het aantal rekeningen, waarop overschrijving mogelijk is, er aanmerkelijk door wordt uitgebreid. En juist hierom moet de toetreding van de R.P.S. als rekeninghoudster bij den Girodienst van niet geringe beteekenis worden geacht. Immers het aantal rekeningen, waarop overschrijving mogelijk wordt, zal dan met niet minder dan pl.m. 2 millioen toenemen. Natuurlijk zal overschrijving op een spaarbankrekening alleen mogelijk zijn, indien de desbetreffende inlegger tot publicatie van het kantoor en nummer daarvan wenscht over te gaan. Dit neemt echter niet weg, dat door het reusachtig aantal inleggers, waarop de Rijkspostspaarbank kan wijzen, hier groote mogelijkheden voor het „baargeldlooze betalingsverkeer" worden geopend.

Bijv. zal het aantal der aan de kantoren der posteries uit te betalen chèques, dat ten gevolge van de opheffing der betaalmeesterskantoren en door de betaling der pensioenen per chèque zoo is toegenomen, wel weer terugloopen, indien de mogelijkheid is geopend de uit te betalen bedragen op een spaarbankrekening over te schrijven.

* * *

Een belangrijk punt is in het bovenstaande nog niet naar voren gebracht, t.w. de vraag of de overschrijvingen in beide richtingen kosteloos moeten plaats vinden. Op het eerste gezicht zou men deze vraag bevestigend willen beantwoorden, omdat het doel, zooveel mogelijk betaling door middel van overschrijving, er door wordt bevorderd. Het gevolg van een kosteloze overschrijving in beide richtingen zou echter zijn, dat men beter rekeninghouder bij de Rijkspostspaarbank dan bij den Girodienst zou kunnen worden. Want dan kon men *alies* kosteloos bewerkstelligen, zoowel het storten en ontvangen van terugbetalingen als het overschrijven. En bovendien ontving men nog 2,64 pCt. rente van zijn saldo van rekening. De Girodienst zou dan een groot deel van haar inkomsten derden en de Rijkspostspaarbank zou er een groot aantal rekeninghouders verkrijgen, die uitsluitend bij den Girodienst thuis behoorden, doch die door hun opdrachten tot overschrijving zoowel de administratie van de Rijkspostspaarbank als die van den Girodienst in beweging zouden zetten. Dit moet natuurlijk vermeden worden en om die reden is kosteloze overschrijving in beide richtingen niet mogelijk. Er is een hek noodig om de girorekeninghouders op eigen terrein te houden en wel in den vorm van een recht voor overschrijving van spaarbank- op postrekeningen. Voor de inleggers bij de Rijkspostspaarbank beteekent dit een achteruitstelling. Het recht is echter als een

bijdrage in de extra portokosten, die voor de Rijkspostspaarbank uit de overschrijvingen voortvloeiën, zeker niet misplaatst. Het Giroverkeer wordt door deze heffing veel minder belemmerd dan door een recht voor overschrijving in omgekeerde richting. Personen, die hun betalingen door middel van overschrijving plegen te doen, moet men in de eerste plaats zoeken bij den Girodienst; en voor hen dient de mogelijkheid te worden geopend om kosteloos ook op spaarbankrekeningen te gireeren. Het hier bedoelde recht nu zal moeten worden geheven zoowel voor een overschrijving op de postrekening van den inlegger zelf als op die van een ander, anders zou bovenbedoeld misbruik toch weer mogelijk worden en nog wel met grooter last voor de administratie. Men zou dan immers rekeninghouder bij beide diensten kunnen worden. Kosteloze overschrijving op postrekeningen van derden zou dan kunnen worden verkregen via de postrekening van de Rijkspostspaarbank en de eigen postrekening van den inlegger.

Mr. J. H. GROEN.

Amsterdam, December 1927.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand November 1927, in vergelijking gebracht met de overeenkomstige cijfers van November 1926.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 42.232.300 op tegen *f* 44.176.900 in November 1926 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van *f* 1.944.600. De totale opbrengst overtrof daarentegen de raming met een bedrag van *f* 2.856.600.

De totale opbrengst over de eerste elf maanden van dit jaar bedroeg *f* 463.737.900, zijnde *f* 13.251.400 méér dan die in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, terwijl de raming in bedoelde periode met *f* 30.605.000 werd overschreden. Wordt, als naar gewoonte, om een meer zuivere vergelijking te krijgen, de rijwielbelasting, die voor verreweg het grootste gedeelte in de maand Januari van elk jaar binnenkomt, buiten beschouwing gelaten, dan blijkt, dat de opbrengst der overige middelen over de maanden Januari t.m. November 1927 11/12 van de voor dat jaar geraamde opbrengst met een bedrag van *f* 29.537.500 te boven gaat.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonen de personeele belasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de geslacht- en de tabakaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de belasting op rijwielen, de registratierechten, de akten voor de jacht en visscherij en de domeinen een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de zout-, de wijn-, de gedistilleerd-, de bier- en de suikeraccijns, de zegelrechten, de rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking en de loodsgelden. De loop der onderscheidene middelen vertoonde derhalve een onderling verschillend beeld. In totaal moet een teruggang van ruim *f* 1.944.000 worden geconstateerd, welk ongunstig resultaat echter vrijwel uitsluitend aan de mindere opbrengst der successierechten mag worden toegeschreven, die in de maand November 1926 een abnormaal hoog opbrengstcijfer te zien gaven.

In tegenstelling met de vorige maand liep de grondbelasting ditmaal in opbrengst terug. Het nadeelig saldo bedroeg *f* 38.300, een overigens niet zoo aanzienlijk bedrag. Vergelijkt men de ontvangsten uit deze belasting over de eerste elf maanden, dan blijkt de uitkomst, zoals trouwens voor alle directe belastingen, voor 1927 zeer gunstig. De opbrengst over Januari-November 1926 werd met *f* 551.800 overtroffen en 11/12 van het voor 1927 geraamde bedrag met *f* 2.032.700. Tot dusver kwam reeds *f* 341.400 méér binnen dan de geheele raming voor het loopende jaar.

De personeele belasting gaf, evenals de vorige

maand, een hoogere inkomst (van *f* 29.400). Gerekend over elf maanden, vertoonde 1927 een accres van *f* 927.100 boven het vorige jaar en van *f* 1.137.100 boven 11/12 der raming. De snellere invordering blijft bij deze belasting nog steeds een factor van betekenis vormen.

De inkomstenbelasting leverde *f* 561.100 minder voor de schatkist op dan in November 1926. Toch was de opbrengst (*f* 9.182.900, d.i. *f* 1.016.200 boven de raming) niet gering te noemen, vooral indien men in aanmerking neemt, dat de inkomstenbelasting ook in de laatste maanden vrij ruim heeft gevloeid. De opbrengst over het tijdvak Januari t.m. November 1927 bedraagt dan ook *f* 2.676.600 méér dan die van het gelijknamige tijdvak van het vorige jaar, terwijl de raming in bedoelde elf maanden met niet minder dan *f* 3.987.700 werd overtroffen. Bij vergelijking van de ontvangsten over de eerste elf maanden van 1926 en 1927 blijkt voorts, dat de bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden onderverdeeld:

	Jan. t.m. Nov. 1926	Jan. t.m. Nov. 1927
1923/1924 ...	<i>f</i> 3.098.200	—
1924/1925 ...	„ 7.068.100	<i>f</i> 1.794.900
1925/1926 ...	„ 58.078.100	„ 4.577.600
1926/1927 ...	„ 22.899.900	„ 62.523.400
1927/1928 ...	—	„ 24.925.100
	<i>f</i> 91.144.300	<i>f</i> 93.821.000

Op de nieuwe dienstjaren werd in het loopende jaar méér, op de oudere dienstjaren daarentegen minder ontvangen, hetgeen een aanwijzing geeft, dat ook bij deze belasting de snellere invordering nog haar invloed doet gevoelen.

Ook de vermogensbelasting gaf een lagere inkomst te boeken (van *f* 259.100). Door de overdracht der invordering aan de ontvangers der directe belastingen en de ten gevolge daarvan gewijzigde betalingsregeling wordt echter iedere vergelijking met de opbrengst van het vorige jaar onmogelijk gemaakt. In de eerste elf maanden van 1927 kwam *f* 1.487.100 meer binnen dan in dezelfde maanden van 1926 en *f* 260.500 boven 11/12 der raming, terwijl op een kleine *f* 715.000 na de geheele raming voor 1927 reeds werd bereikt, een resultaat, dat uiteraard tot tevredenheid stemt.

De dividend- en tantiëmebelasting bracht in de afgelopen maand *f* 1.431.500 op, zijnde *f* 525.600 méér dan in November 1926, en *f* 181.500 boven de raming. In aanmerking genomen den grilligen loop van deze belasting kunnen uit deze toeneming geen conclusies worden getrokken. Beschouwt men evenwel de opbrengsten over de eerste elf maanden, dan blijkt 1927 een surplus van *f* 881.200 boven het vorige jaar en van *f* 4.673.800 boven 11/12 der raming te hebben opgeleverd. Zelfs werd het geheele voor 1927 geraamde bedrag reeds met *f* 3.423.800 overschreden.

De invoerrechten bleven zich in stijgende lijn bewegen en brachten daardoor *f* 379.600 méér voor de schatkist op dan in November 1926. Dit gunstig resultaat, vermoedelijk een gevolg van de verhoogde eenheidsprijzen van verschillende buitenlandse goederen, deed de ontvangst over de eerste elf maanden *f* 1.290.100 stijgen boven die van het tijdvak Januari t.m. November 1926 en *f* 1.327.300 boven 11/12 der raming. Ook het statistiekrecht wees een hooger opbrengstcijfer aan (van *f* 7200).

De accijnzen maakten ditmaal een iets minder goed figuur. Alleen de geslachtaccijns en de tabakaccijns maakten hierop eene uitzondering. Eerstgenoemde accijns gaf eene hoogere inkomst te boeken van *f* 86.700, hetgeen op een toenemend rundvleeschverbruik als gevolg van lagere prijzen en de duurte van het varkensvleesch wijst. Wat den tabakaccijns betreft, dit middel gaf eene toeneming in opbrengst te zien van *f* 123.100, waarvoor een bepaalde oorzaak niet aanwijsbaar is; misschien mag hierin een symptoom van eenige opleving in de sigarenindustrie worden gezien. De overige accijnzen liepen, zoals reeds werd

opgemerkt, in opbrengst achteruit. Het zout bracht f 9300 minder in de schatkist, doch deze daling wordt ruimschoots gecompenseerd door de aanzienlijke baten, die in de eerste helft dezes jaars uit deze belasting werden verkregen. De wijnaccijns daalde met f 30.100, waarin de mindere invoer van wijnen wegens het ophouden der valuta-aankopen in Frankrijk zich weerspiegelt. De gedistilleerdaccijns decresseerde met f 229.900. Deze teruggang is niet aan een verschil in krediettermijnen te wijten, doch vindt vermoedelijk zijn oorzaak in de toenemende fraude, in het bijzonder in Noord-Brabant; daarnaast doen de overige bekende factoren (drankbestrijding e.d.) zich gevoelen. Ook de bieraccijns liep in opbrengst terug (met f 11.700). Hiertegenover mag echter worden geconstateerd, dat de raming met niet minder dan f 230.300 werd overtroffen. Eindelijk moge nog worden gewezen op den suikeraccijns, die eene daling in opbrengst vertoonde van f 330.600. Deze teruggang was evenwel slechts schijnbaar, daar de maand November in 1927 vier betaaldagen (Maandagen) telde tegen vijf in 1926; neemt men dit in aanmerking, dan blijkt de suikeraccijns per slot van rekening zelfs nog iets ruimer te hebben gevloeid.

Gaat men de opbrengsten der verschillende accijnzen over de eerste elf maanden na, dan blijkt, dat bijna alle in het loopende jaar méér hebben opgebracht dan in het voorafgaande. Alleen de wijn- en de gedistilleerdaccijns gaven in dit opzicht een teruggang te zien. De raming werd in het tijdvak Januari t.m. November 1927 bij alle accijnzen overtroffen, uitgenomen bij den gedistilleerdaccijns, die f 472.800 bij de raming ten achter bleef.

De belasting op gouden en zilveren werken wees eene stijging in opbrengst aan van f 3400. Indien men hierbij bedenkt, dat ook de eerste negen maanden van 1927 een hogere opbrengst gaven, mag hieruit wel tot eene opleving van de goud- en zilverbranche worden besloten; de vele reclame, voor het artikel gemaakt, is hieraan vermoedelijk niet vreemd. Aan verkochte rijwielpaatjes kwam nog f 714 binnen (vorig jaar f 243); in totaal werd tot dusver uit deze belasting f 6.796.700 ontvangen (de raming voor 1927 bedroeg f 6.250.000).

De zegelrechten leverden f 645.300 minder op, waarvan f 77.600 aan een trager vloeien van de beursbelasting was toe te schrijven. De registratierechten daarentegen maakten een sprong naar boven (van f 1.417.800) en gaven zodoende de respectabele opbrengst van f 3.187.500, een sinds April 1921 niet meer bereikt opbrengstcijfer, vermoedelijk wegens veel overdrachten van vast goed. De loodsgelden liepen eenigszins terug (met f 10.200). Gerekend over elf maanden maakte deze groep van middelen een zeer bevredigenden indruk; zoowel de opbrengst van het vorige jaar als de raming werden, dikwijls vrij aanzienlijk, overtroffen.

Eindelijk trekken de successierechten nog de aandacht, die in November 1926 het buitengewoon hoge bedrag van f 6.008.800, ditmaal slechts f 3.585.800 opbrachten; de gewijzigde wetgeving met hare verlaagde rechten doet zich hierin ten deele gevoelen. De domeinen gaven f 30.400 meer te boeken door toevallige omstandigheden; de jacht- en visscherij-akten leverden, vrijwel evenveel op.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” beliepen in de afgelopen maand f 8.606.300, waarvan ruim f 5 miljoen aan de Verdedigingsbelastingen was te danken. De middenstaat van November 1926 wees een ontvangst aan van f 10.668.400. In de eerste elf maanden van 1927 kwam in totaal f 92.387.700 binnen (in hetzelfde tijdvak van 1926 f 95.339.100).

De inkomsten van het „Wegenfonds” bedroegen in de afgelopen maand f 275.800; over de maanden April t.m. November 1927 in totaal f 6.454.400.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET PRIJSVERLOOP EN DE AGRARISCHE TOESTAND IN FRANKRIJK.

Professor Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

De tegenstanders van de stabilisatie van het geldwezen in Frankrijk hadden voorspeld, dat de stabilisatie noodzakelijkerwijs een prijsverhoging en een crisis met zich mee zou brengen. De Fransche franc is thans eenigen tijd na de Belgische gestabiliseerd, doch op een anderen koers (124 franc in een pond sterling in plaats van 175 franc). Wat de kleinhandelsprijzen betreft, heeft België, hoewel gematigd een progressieve prijsverhoging meegemaakt, die nog niet geheel en al geëindigd schijnt; van een crisis is echter zoo goed als geen sprake geweest, juist dank zij het stabilisatieniveau, dat den uitvoer bevordert heeft. Frankrijk heeft slechts onder een relatief zwakke crisis geleden, te wijten aan de koersstijging; aan den anderen kant echter heeft de stabilisatie de opleving in zaken begunstigd. De prijzen zijn gedaald. Het algemeen indexcijfer van groothandelsprijzen is van 854 in Juli 1925 teruggelopen tot 600 in October 1927 en vertoont over de afgelopen maand weer een geringe stijging tot 607. Wat het indexcijfer voor kleinhandelsprijzen betreft, dit is gedaald van 574 in Juli 1926, na in November 1926 een maximum van 628 bereikt te hebben, tot het tegenwoordige cijfer van 500.

De prijsdaling is misschien niet even duidelijk waarneembaar geweest voor den consument als zij het was voor den statisticus, die slechts rekening houdt met een beperkt aantal levensmiddelen: de kosten voor kleding zijn stationnair, zoo niet stijgend, de huurprijzen stijgen min of meer. Men kan echter met veel waarschijnlijkheid zeggen, dat er eerder een daling dan een stijging in de kosten van levensonderhoud waar te nemen valt en dit behoeft geen verwondering te wekken; want de feitelijke stabilisatie in Frankrijk is niet, zooals in België, geschiedt op het niveau, dat was bereikt door den wisselkoers, doch werd voorafgegaan door een krachtige stijging, die de werking van de haussefactoren heeft opgeheven (hoofdzakelijk het gevolg van de vroegere daling van den Franschen franc en van nieuwe belastingen).

Men mag zich echter niet alleen beperken tot de aanwijzingen, die de algemeene indexcijfers ons geven. Men moet beginnen met de geïmporteerde en de nationale goederen geheel afzonderlijk te beschouwen. Het eerst zijn de prijzen der geïmporteerde goederen gedaald; het indexcijfer, dat in October 1926 het maximum van 1.074 bereikte, is eind Augustus 1927 gedaald tot 681, terwijl het momenteel op ongeveer 660 staat. De nationale producten daarentegen, die in October 1926 het maximum van 774 niet hebben overschreden, zijn gedaald tot 564 eind October 1927.

Dit verschil laat zich gemakkelijk verklaren: de prijzen der ingevoerde producten stonden direct onder invloed van den wisselkoers en het verwondert dus niet, dat zij tegenwoordig vrij stabiel zijn, nu dit ook met den wisselkoers het geval is. De prijzen der nationale producten ontwikkelen zich daarentegen op een wijze, die veel minder van den koers afhankelijk is, hoewel zij voor een deel ook door de buitenlandse markt beïnvloed worden.

Dit verschil in de ontwikkeling van de diverse prijscategorieën draagt er echter toe bij de moeilijkheden van economischen, socialen en zelfs van politieken aard op te heffen. De „revalorisatie” vloeit inderdaad voort uit een gemiddelde daling van het prijsniveau, maar, indien die gemiddelde daling, in plaats van de uitdrukking van een bijna algemeene en gelijkmatige prijsdaling, de resultante van een sterke prijsvermindering voor bepaalde producten is, terwijl andere stabiel blijven of stijgen, dan leidt zij tot een verschil in situatie tusschen de diverse groepen van producenten, waarbij de minstbegunstigden zwaar worden getroffen.

Momenteel treft de prijsdaling in Frankrijk gelijk-tijdig een groot aantal agrarische producten. Terwijl de wijn goede prijzen maakt, dalen zoowel de prijzen van beetwortelen, koren en vee. Inderdaad schijnt de prijsdaling van elk van deze producten een andere oorzaak te hebben. De beetwortelprijzen zijn nauw verbonden met die van de suiker. De daling in de graanprijzen is het gevolg van een depressie op de wereldmarkt, in Frankrijk nog vergroot door de slechte kwaliteit van den laatsten oogst. De zeer scherpe daling van de vee prijzen schijnt vooral een kwestie van binnenlandschen aard en men moet daarin een duidelijke manifestatie zien van de oude wet van vraag en aanbod; de hausse van de laatste jaren heeft de Fransche landbouwers ertoe gebracht zich meer op veeteelt toe te leggen en de toeneming van den veestapel, die hiervan het gevolg was, is zonder twijfel de oorzaak van de huidige depressie. Langen tijd hebben de officieele en particuliere statistieken deze ontwikkeling willen verbergen. Heden ten dage blijkt zij echter duidelijk uit de marktprijzen. De daling bedraagt ongeveer 30 pCt. van de hoogst bereikte prijzen (frs. 720 voor 100 KG. ossenvleesch in October 1927 tegen ongeveer frs. 1000 tusschen Juli 1926 en Augustus 1927). De prijzen, die de fokkers kunnen bedingen voor levend vee, zijn nog sterker gedaald.

De prijsdaling van de landbouwproducten heeft aanleiding gegeven tot talrijke besprekingen in het parlement en de regering heeft zich daarbij meer beziggehouden met een bestrijding van deze daling dan dat zij er naar heeft gestreefd de consumenten in de steden ten volle van het voordeel te doen profiteren (de daling in de vleeschprijzen is zeer gering geweest).

Het eerste geneesmiddel schijnt gezocht te moeten worden in de tariefpolitiek; immers de invoerrechten op de voornaamste landbouwproducten zijn in 1914 opgeheven en hoewel zij op 6 April 1926 weer zijn ingesteld met een verhoging van 30 pCt., welke op 14 Augustus 1926 nogmaals met 30 pCt. vermeerderd werd, moet men deze toch nog als onvoldoende beschouwen. Het graan is bovendien minder beschermd dan de andere producten. October jl. is het tarief gebracht op Frs. 25 en onlangs verhoogd tot Frs. 35. Dit cijfer, dat het vijfvoudige van het vooroorlogische recht bedraagt, heft ternauwernood de koersdaling van het ruilmiddel op. Tenslotte heeft men besloten de rechten voor bevroren vleesch te verhoogen.

Toch beklagt de Fransche landbouw zich minder over de onvoldoende bescherming dan over de belemmeringen, die aan den vrijen uitvoer van landbouwproducten in den weg worden gelegd. In 1914 toch had men uitvoerverboden uitgevaardigd, die toenmaals door den oorlogstoestand gerechtvaardigd waren, maar die men, zij het met eenige wijzigingen, tot Juli 1927 heeft gehandhaafd. Deze uitvoerverboden beoogden niet alleen de consumenten te beschermen door hun de voorziening van de nationale markt te verzekeren, maar vooral door de nationale markt van de buitenlandsche te isoleeren, hetgeen verhinderde, dat de koersdaling haar vollen invloed op de binnenlandsche prijzen zou doen gelden.

Deze politiek heeft tegenwoordig geen reden van bestaan meer, ten eerste wegens de buitensporig gachte prijsdaling van de landbouwproducten en eveneens, omdat op het tamelijk hooge stabilisatieniveau de binnenlandsche prijzen niet veel meer verschillen van de wereldprijzen.

In Juli jl. hebben de Kamers wederom besloten terug te keeren tot vrijen uitvoer van landbouwproducten. Dit heeft echter de daling, die sindsdien is ingetreden, niet kunnen voorkomen. Deze wordt ten eerste verklaard door de moeilijkheid, die de Fransche uitvoerhandel heeft te overwinnen om weer vasten voet te krijgen op bepaalde markten, die sinds lang gesloten waren. Zij kan eveneens tot op zekere hoogte verklaard worden door het prijsniveau in de naburige landen. Bij den tegenwoordigen wisselkoers

is het inderdaad niet zeker, dat de vee prijzen in al de naburige landen aanzienlijk hooger zijn dan in Frankrijk, zelfs na de prijsdaling van dezen zomer.

Het is overigens zeer moeilijk een vergelijking te trekken tusschen de statistieken van vee prijzen in de verschillende landen, daar de kwaliteiten niet vergelijkbaar zijn. Voor het vleesch bestaat een gelijke moeilijkheid. Hoewel in verschillende landen aan het eind van dezen zomer een prijsdaling viel te constateeren, was deze over het algemeen toch niet te vergelijken met die in dezelfde periode in Frankrijk. Men mag dus veronderstellen, dat de terugkeer tot de exportvrijheid, wanneer zij effectief zal zijn, ertoe zal bijdragen de prijzen op de Fransche markt te versterken.

Vooral de daling in de graanprijzen is bijzonder sterk geweest. Na in October 1926 een prijs van Frs. 235 voor 100 KG. bereikt te hebben, is zij gedaald tot ongeveer 150. Bovendien verkochten de boeren vaak tegen prijzen, die belangrijk lager waren dan de marktprijs, want, de slechte kwaliteit van dit jaar daargelaten, ondergaat de Fransche markt vooral den invloed van de daling, die zich op de wereldmarkt manifesteert. In welke mate beïnvloedt de verhoging van de douanerechten de prijzen?

Dit is moeilijk te zeggen. Want zelfs voor den oorlog werkten de invoerrechten nooit volkomen.

Daar de Fransche markt voor het grootste deel zichzelf voorziet is deze toestand niet te verwonderen: de douanerechten isoleeren haar min of meer, maar zij werken niet even sterk op de prijzen in als in landen, waar de invoer een belangrijker plaats inneemt.

Hoe het ook zij, de politiek van de regering zal veranderd worden. Tot dusverre geheel in beslag genomen door de wensch om den invoer zooveel mogelijk te verhinderen, door een hoog uitvoerrecht op meel in te stellen en het gebruik van surrogaten aan te moedigen, gaat zij voortaan het uitvoerrecht verminderen en het gebruik van surrogaten beperken.

Voor het uitvoersurplus geldt, dat de markt voor landbouwproducten evenals de andere markten, hoewel in mindere mate, afhankelijk is van den wisselkoers en het is duidelijk, dat de stabilisatie op het hooge niveau van 124 tot verlaging van de prijzen heeft medegewerkt. In de zakenwereld bestaat dan ook een beweging, om, wanneer men tot een wettelijke stabilisatie mocht overgaan, tot een lagere koers terug te keeren. Het is echter weinig waarschijnlijk, dat dit streven succes zal hebben en men mag eerder verwachten, dat de definitieve stabilisatie van den franc plaats zal vinden op een niveau, dat zeer dicht bij den tegenwoordigen koers ligt.

De agrarische politiek staat echter onder invloed van de fiscale politiek.

De Fransche boer is altijd ontzien geworden in dit opzicht. Toch zijn in Augustus 1926 de agrarische belastingen aanzienlijk verhoogd en daar deze verhoging met een sterke prijsdaling van een groot aantal landbouwproducten gepaard gaat, laten de landbouwers hun klachten hooren. De twee voornaamste agrarische belastingen in Frankrijk zijn de grondbelasting en de belasting op de opbrengst der landbouwproducten. De eerste treft den eigenaar als zoodanig, de tweede den exploitant, hetzij eigenaar of pachter, maar met een zeer groote verlichting voor de kleine exploitanten. Haar opbrengst is overigens van weinig beteekenis, wanneer men die vergelijkt met de belasting op de nijverheids- en handelsproducten, ofschoon, volgens de aangenomen schattingen, de landbouwinkomsten in Frankrijk nagenoeg gelijk zijn aan het totaal der nijverheids- en handelsinkomsten. Dat komt doordat de vooruit gemaakte schattingen gewoonlijk veel lager zijn dan de werkelijkheid. Toch klagen dit jaar vele landbouwers, dat de vooraanslag hooger is dan hun werkelijke winst; maar men moet er bijvoegen, dat zij zich van hun „winst” een geheel ander begrip vormen dan van „inkomsten” en dat

zij daaronder verstaan datgene, wat hun in handen overblijft, nadat ze van de opbrengst van hun land geleefd hebben. Toch schijnen hun verwijten in zoverre gerechtvaardigd, dat de belasting gewoonlijk op hen neerkomt, terwijl de belasting, die verschuldigd is op nijverheids- en handelswinsten, gewoonlijk in de algemeene onkosten begrepen is en wordt afgewenteld op de verbruikers.

De grootste onbillijkheden, die zonder twijfel binnenkort tot een correctief zullen leiden, vloeien voort uit de grondbelasting, omdat deze berust op vroegere kadastrale schattingen, die dikwijls niet overeenkomen met den aard der bebouwingen.

Hoe het ook zij, de prijsveranderingen, die zich nu in Frankrijk voltrekken, komen op een hoogst ongelijke manier tot stand en treffen op het oogenblik vooral den landbouw.

Ofschoon er geen hevige crisis heerscht en de Franse productie in het algemeen goed vooruitgaat, maakt zij nu een overgangperiode door, die in sommige takken van bedrijf zeer zwaar gevoeld wordt.

AANTEKENINGEN.

Het rapport van den Commissaris van de Rijksbank.

Onder dagteekening van 7 December verscheen het zesde rapport van den Rijksbankcommissaris over het tijdvak van 1 September 1926 tot 31 Augustus 1927. Zoo noodig werden echter de gebeurtenissen van de laatste maanden mede ter sprake gebracht.

Het rapport begint met een bespreking van de biljetten van de Rijksbank, hun uitgifte, dekking en inwisselbaarheid. Inzake de inwisselbaarheid verwijst het rapport naar paragraaf 52 van de Bankwet, waarin de bepalingen betreffende de inwisseling in goud en deviezen afhankelijk worden gesteld van een gecombineerde beslissing van de directie van de Rijksbank en de Algemeene Raad. Een zoodanige beslissing werd nog niet genomen en wettelijk is derhalve de Bank nog steeds niet tot inwisseling van haar biljetten verplicht.

Van de oude biljetten, die vóór 30 Augustus 1924 werden uitgegeven en die van 5 Juli 1925 af waardeloos werden, was op 30 November jl. nog slechts een bedrag van 10.5 miljoen R.M. niet in handen van de Bank teruggekeerd. Men mag aannemen, dat een groot gedeelte van deze oude biljetten, die nog steeds door het hoofdkantoor te Berlijn ter inwisseling worden aangenomen, niet meer bestaat of niet meer ter inwisseling zal worden aangeboden, aangezien het totaal van de biljetten in handen van particulieren gedaald is beneden het ter inwisseling toegestane minimum van 10 milliard papiermark = 1 Reichspfennig.

Van de andere middelen van betaling dienen de biljetten van de Rentenbank te worden genoemd. Tot 30 November 1927 waren hiervan reeds 1.282,2 miljoen R.M. vernietigd. De resterende 53,6 miljoen zullen vernietigd worden zoodra voldoende Rentenbankbiljetten aan de circulatie onttrokken zijn.

Het rapport bespreekt voorts in het kort het girobedrijf van de Rijksbank, de 5 pCt. leening van 500 miljoen R.M., die in Februari 1927 door het rijk werd uitgegeven en waarvan de rente eind Augustus jl. tot 6 pCt. werd verhoogd in verband met den koers, welke successievelijk van 92 pCt. (koers van uitgifte) tot 85,90 pCt. was gedaald. Sedert de zoojuist genoemde verhooging van de rente bleef de koers onveranderlijk op 87,50 pCt.

Bij de bespreking van de werkzaamheden van de Gouddisconto-Bank, waarvan de Rijksbank alle aandelen bezit, wijst het rapport er op, dat de solawissels, die deze bank sinds December 1925 heeft uitgegeven, mede ten doel hadden den overvloed van liquide middelen, die toenmaals op de geldmarkt heerschte, te verminderen. Nadat een juistere concentratie der publieke fondsen was verkregen, bleek

de uitgifte van sola-wissels niet langer noodzakelijk en vond deze dan ook niet verder plaats.

De grootste helft van het rapport is gewijd aan een uitvoerige bespreking van de politiek van de Rijksbank, zulks in direct verband met het verloop van de algemeene conjunctuur. ...

De scherpe depressie, welke eind 1925 inzette, duurde gedurende het grootste gedeelte van 1926 voort. In de tweede helft van dat jaar trad een verbetering in, welke zonder onderbreking gedurende de eerste helft van 1927 stadig verder ging. Sindsdien bleef het peil op het niveau, dat in Juni van dit jaar werd bereikt.

„Ofschoon de Engelsche kolenstaking een krachtigen stoot gaf tot het economisch herstel, had de conjunctuur tot voor korten tijd een uitgesproken binnenlandsch karakter. De toegenomen consumptie (volgend op de beperking gedurende de voorafgaande periode van depressie en de daarmee gepaard gaande ontzettende werkloosheid) was hier gedeeltelijk verantwoordelijk voor. Bij een beoordeeling van de huidige conjunctuur dient men tevens te bedenken, dat werkverschaffing en andere abnormale maatregelen van overheidswege een waardevolle steun kunnen zijn in een tijdperk van depressie. Wanneer zij echter, zooals vaak onvermijdelijkerwijze het geval is, worden voortgezet in een periode van herstel en van gunstige conjunctuur, hebben zij de strekking de conjunctuur op te drijven boven het punt, dat zonder zulk een steun zou zijn bereikt.

„Tot op heden vertoont de conjunctuur geen teekenen van achteruitgang. Evenmin veroorlooft de toenemende export van eindproducten, die sinds kort valt waar te nemen, de gevolgtrekking, dat de afzet op de binnenlandsche markt vermindert, al werkt een achteruitgang van de conjunctuur ook in den regel als een prikkel tot uitvoer. Mocht deze vermeerdering van den uitvoer gedurende de komende maanden voortgang hebben en terzelfder tijd de binnenlandsche conjunctuur ongewijzigd blijven, dan zou een verbreeding van de basis van de tegenwoordige conjunctuur het gevolg zijn.”

Het zoojuist beschreven conjunctuurverloop werd slechts ten deele door het koerspeil op de aandelenmarkt weerspiegeld. De voortdurende stijging van de koersen sinds eind 1925 vloeide in de eerste plaats voort uit de wijzigingen op de geldmarkt. De uitgesproken, ofschoon tijdelijk onderbroken daling van het koersniveau sinds Mei j.l. was voornamelijk een gevolg van de waardeering van de desbetreffende aandelen op grond van hun rendement, terwijl ook ditmaal de speciale omstandigheden op de geldmarkt van grooten invloed waren.

Bij de bespreking van de Duitsche handels- en betalingsbalans gedurende het laatste jaar wijdt professor Bruins vooral aandacht aan de leeningen van staat en gemeenten.

„Op de bijeenkomst van de budgetcommissie van den Rijksdag op 27. October j.l. gaven Dr. Curtius, minister van economische zaken, en de president van de Rijksbank schattingen betreffende de totale buitenlandsche schuld van Duitschland. Dr. Curtius schatte de totale uitstaande schuld op langen termijn op 3.95 milliard R.M. en het netto bedrag van de schuld op korten termijn op 3.6 milliard R.M. De cijfers van den president van de Rijksbank waren 5.3 milliard R.M. voor de schuld op langen termijn en ongeveer 10 milliard R.M. voor de totale schuld. Het verschil tusschen de beide schattingen is, voor zoover het de schuld op langen termijn betreft, een gevolg van het feit, dat de president van de Rijksbank de Duitsche buitenlandsche leening van 1924 wel opneemt en de minister niet, en dat de minister de amortisatie-betalingen, die in verloop van tijd plaats vonden, in mindering heeft gebracht. Geen van beide schattingen omvat den terugkoop van buitenlandsche leeningen voor rekening van Duitschland.

„In antwoord op een desbetreffende vraag gaf de president van de Rijksbank op dezelfde bijeenkomst de volgende gedetailleerde inlichtingen over de wijze, waarop hij tot zijn schatting van 5.3 milliard R.M. was gekomen. (Men zie de tabellen op de volgende pagina. — Red.)

De balansen van de groote particuliere banken vertoonen eenige opvallende wijzigingen ten opzichte van vóór den oorlog. Terwijl de gedekte en ongedekte credieten en ook de deposito's aanzienlijk zijn gestegen in vergelijking met 1913, is het bedrag der

Duitsche leeningen in het buitenland.
(In millioenen R.M.)

	Publiek	Partic.	Totaal
1924.....	12.6	64.5	77.1
1925.....	524.1	729.8	1,253.9
1926.....	607.9	1,067.1	1,675.0
1927 tot en met 18 October..	397.6	968.3	1,365.9
Totaal..	1,542.2	2,829.7	4,371.9
Dawesleening 1924			925.0
		Totaal..	5,296.9

Specificatie van de publieke leeningen:

	Millioenen R.M.
Leeningen van bondsstaten.....	631.6
„ „ gemeenten	626.9
„ met een staatsgarantie.....	197.4
„ „ „ gemeentegarantie	83.3
Totaal..	1,542.2

Bestemming van de publieke leeningen:

	Millioenen R.M.
Electriciteitsvoorziening.....	629.8
Havens en kanalen	326.8
Waterleiding en draineering	127.6
Industrie.....	126.7
Landbouw	16.7
Landontginning.....	86.0
Transportmiddelen	111.5
Gasfabrieken	97.4
Diversen	19.6
Totaal..	1,542.2

gedisconteerde wissels nog steeds beneden het cijfer van vóór den oorlog. Opvallend is voorts de toeneming van gelden op prolongatie en voor beleeningen tegen onderpand van effecten gedurende 1926 ten gevolge van de hausse op de effectenbeurs. Na eind April 1927 een hoogtepunt van 856,6 millioen R.M. te hebben bereikt, daalde dit cijfer inmiddels weer tot 530,8 millioen R.M. op 31 October j.l. De stijging der deposito's was in 1925 voor een groot gedeelte toe te schrijven aan den stroom van buitenlandsche fondsen, terwijl in dienzelfden tijd ook de fondsen van openbare lichamen daar gedeeltelijk de oorzaak van waren. Gedurende 1926 hebben deze factoren echter aan betekenis verloren. De toeneming gedurende het loopende jaar is tot op zekere hoogte een gevolg van het binnenstromen van buitenlandsche leeningen op korten termijn.

Een wijziging van betekenis ten opzichte van den toestand van vóór den oorlog is verder de daling in de verhouding tusschen de deposito's en de reserves van de verschillende banken. Deze daling begon reeds lang voor den oorlog, doch zette zich in de jaren na de stabilisatie regelmatig verder voort. Terwijl het percentage bij de voornaamste Berlijnsche banken 12,5 pCt. bedroeg in 1900, was dit 7,4 pCt. in 1913, 6,1 pCt. in 1924, 5 pCt. eind 1925 en 4,4 pCt. eind 1926.

In verband met de steeds verder gaande concentratie in de bankwereld, de ontwikkeling van het giro-verkeer en de wijziging in het karakter der deposito's in vergelijking met de jaren vóór den oorlog, verzet de Rijksbank zich tegen de zoojuist genoemde daling der reserves en heeft haar invloed dienovereenkomstig bij de banken doen gelden.

Bij de bespreking van den toestand op de kapitaalmarkt wijst het rapport er op, dat naast den toevloed van gelden uit het buitenland ook de kapitaalvorming in Duitschland zelf verderen voortgang had. Uit de volgende tabel blijkt, dat het bedrag van de emissies, die in Duitschland zelf werden uitgegeven, aanzienlijk hooger is dan dat van de buitenlandsche leeningen. Overigens mag men hierbij niet uit het oog verliezen, dat een groot bedrag van deze leeningen slechts met tijdelijk liquide fondsen is verkregen en nog volstrekt niet in duurzame beleggingen zijn omgezet.

	Emissies in Duitschland		Duitsche leeningen in het buitenland			
	Obligaties van Rijk, Staten en gemeenten	Aan-deelen	Totaal (naar schatting)	Publiek	Particulier	Totaal
	In millioenen R.M.					
3de kwart. 1926	104.5	897	1,740	219	192	411
4de kwart. 1926	151.5	618	1,500	76	366	442
1ste kwart. 1927	672.5	570	2,000	—	219	119
2de kwart. 1927	54.1	480	950	99	54	153
3de kwart. 1927	—	500	750	130	586	716

1) Pandbrieven en particuliere leeningen inbegrepen.

Na de verlaging van het disconto van 6 op 5 pCt. op 11 Januari 1927, bleek tot tweemaal toe een verhooging noodzakelijk. De eerste verhooging, die het disconto weer op 6 pCt. bracht (10 Juni), had slechts weinig resultaat, zoodat op 4 October j.l. het disconto tot 7 pCt. moest worden verhoogd. Terzelfder tijd werd de beleeningsrente van 7 op 8 pCt. gebracht.

„Twee maanden zijn verlopen sedert deze verhooging van het disconto. Zonder een definitieve opinie uit te spreken over de gevolgen daarvan, mogen wij niettemin vaststellen: dat zij er toe heeft bijgedragen de contróle van de Rijksbank over de geldmarkt te versterken,” lezen wij in het rapport.

Ten slotte citeert professor Bruins een uittaling van den president van de Rijksbank, waarin deze als zijn meening uitspreekt, dat een circulatie van ongeveer zes milliard R.M. of iets meer, zooals op het oogenblik het geval is, volstaat, behalve in buitengewone gevallen, en onder de tegenwoordige omstandigheden niet belangrijk mag worden uitgebreid, wil men een stijging van prijzen en loonen vermijden, met andere woorden, wil men inflatie vermijden.

Bij de bespreking van de goud- en deviezenpolitiek van de Rijksbank wordt gememoreerd, dat op 18 October 1927 de aankoopsprijs van 1 K.G. fijn goud verlaagd werd met een muntloon van 6 R.M., waaruit valt op te maken, dat de Rijksbank een verdere uitbreiding van haar goudreserve ongewenscht acht. Gedurende het tijdperk, waarover dit verslag loopt, ging de Rijksbank voort met de afgifte van goud wanneer zulks noodig was. Tevens verwijst het rapport naar de verklaring van de directie in 1926, volgens welke de Rijksbank niet zal aarzelen, goud af te geven, wanneer de wisselkoersen dit noodzakelijk mochten maken.

Wij citeeren voorts de volgende passage:

„De politiek van de Rijksbank was er aanvankelijk op gericht de wisselkoersen zoo stabiel mogelijk te houden door zoo noodig deviezen af te geven of aan te koopen. Toen van Januari tot Juni 1927 de wisselkoersen, inclusief die van dollar en pond, het gouduitvoerpunt naderden, vonden groote afgiften van deviezen plaats.

„Begin Juli begonnen de koersen van dollar en pond sterk te dalen. Van dit oogenblik af wijzigde de Rijksbank haar vroegere politiek. Voortaan liet zij het over aan de open markt om de deviezen, die het land binnenstroonden, zooveel mogelijk op te nemen. Als regel toont de bank zich niet langer bereid de opbrengst van nieuwe buitenlandsche leeningen direct van de geldnemers over te nemen. Slechts voor bepaalde leeningen werd een uitzondering gemaakt; in het bijzonder voor de twee door de Rentenbank-Kreditanstalt in Amerika gesloten leeningen van respectievelijk \$ 30 millioen (Juli 1927) en \$ 50 millioen (October 1927).

„Een van de redenen, die de Rijksbank er toe leidde deze politiek te aanvaarden was, zooals door de president van de Rijksbank is uiteengezet, de overweging, dat men niet met zekerheid kan zeggen, dat het aannemen van meer deviezen door de bank op zichzelf een overeenkomstige daling in den voorraad binnenlandsche wissels zou hebben teweeggebracht; indien zulk een vermindering niet had plaats gevonden, zou een nog verdere stijging van de totale circulatie het gevolg zijn geweest.”

Na nog eenige passages te hebben gewijd aan de autorisatie van buitenlandsche leeningen, sluit het rapport met de volgende algemeene samenvatting:

„In vele opzichten is de politiek van de centrale banken heden ten dage moeilijker dan vóór den oorlog, al ware het

alleen reeds door de buitengewoon omvangrijke bedragen vlottend kapitaal van groote internationale beweeglijkheid, die licht de politiek der banken kunnen doorkruisen. De actie van de Rijksbank werd verder bemoeilijkt door het bestaan van groote fondsen van openbare en semi-openbare lichamen, die herhaaldelijk op zoodanige wijze werden aangevoerd, dat men vrijwel van een onafhankelijke geldmarktpolitiek kon spreken. Deze fondsen zijn momenteel veel kleiner dan zij waren en de samenwerking met de desbetreffende departementen is nu enger.

„Ook in andere opzichten staan de Rijksbank nog belangrijke problemen te wachten. Het meerendeel van deze vraagstukken staat meer of minder in verband met het tekort aan kapitaal.

„Men dient echter vast te stellen, dat de Bank in de laatste jaren haar positie aanzienlijk heeft versterkt en dat het algemeen economisch herstel tot deze verbetering heeft bijgedragen. Zij is goed uitgerust voor haar voornaamste functie: de handhaving van de stabiliteit van het ruilmiddel, een functie, in welke uitoefening zij gedurende de laatste jaren in vollen omvang is geslaagd“.

De Zwitsersche Valuta.

Het maandbericht van den Schweizerischer Bankverein bespreekt ditmaal de wenschelijkheid voor Zwitserland van terugkeer tot den gouden standaard.

Het geeft eerst een overzicht over de Zwitsersche muntgeschiedenis en begint bij de eerste muntwet van het jaar 1850, waarbij als munteenheid de zilveren franc werd aangenomen en Zwitserland dus den zilveren standaard kreeg. De waardeverhouding tusschen goud en zilver wijzigde zich echter ten gunste van het laatste metaal en de zilveren vijffrankstukken en zilveren pasmunten verdwenen uit het verkeer. In hun plaats kwamen Fransche gouden munten van 20, 10 en zelfs van 5 franc, die door de Bonds-wet van 1860 tot wettige betaalmiddelen werden verheven.

In 1865 vereenigden België, Frankrijk, Italië en Zwitserland zich tot de Latijnsche Muntunie, waarbij Griekenland zich later aansloot. De dubbele standaard, die aangenomen werd, met een vaste waardeverhouding tusschen goud en zilver, bleek al spoedig, door de waardedaling van het zilver, niet te voldoen. Zilver werd in groote hoeveelheden aangemunt.

De groote zilververkoop van Duitschland dwongen de Latijnsche Muntunie in 1874 de aanmuntung van zilveren vijffrancstukken te beperken en haar in 1878 geheel stop te zetten. De zich in omloop bevindende vijffrancstukken behielden echter hun volle wettige betaalkracht en zoo ging de Latijnsche Muntunie en met haar Zwitserland tot den hinkenden standaard over.

Frankrijk verbood echter 3 Juli 1915 den uitvoer van goud en 25 Augustus van hetzelfde jaar dien van zilveren munten. Zwitserland nam gelijke maatregelen in Juli 1915 en Italië volgde in Juli 1916. Het Deutsche bezettingsleger had reeds in December 1916 den uitvoer van alle munten uit België verboden.

Al deze maatregelen tastten één van de hoofdprincipes der Latijnsche Muntunie, nl. de wederzijdsche vrije muntcirculatie, aan, zonder dat de deelnemende landen daartoe eenparig hadden besloten.

De Latijnsche Muntunie bleef echter nog in stand en wel in dien zin, dat haar munten in elk der bij haar aangesloten landen de wettige betaalkracht behielden. Deze omstandigheid werkte nadeelig voor Zwitserland, wiens wisselkoers de eenige was, die nog ongeveer op pari stond. Zwitserland werd derhalve overstroomd met Fransche, Belgische en Italiaansche vijffrancstukken, die, ondanks de door die landen uitgevaardigde uitvoerverboden, door middel van den smokkelhandel binnenkwamen.

Bij besluit van 28 December 1920 hief de Zwitsersche Bondsraad den wettigen koers van de vreemde vijffrancstukken en de inwisselbaarheid in Zwitsersche bankpapier op. De muntconferentie van 1921 regelde de terugname van de Fransche, Belgische, Italiaansche en Grieksche munten, die in het bezit van Zwitserland waren, door deze landen.

De Latijnsche Muntunie bleef echter nog in naam

bestaan. België trad bij haar eerste stabilisatiepoging einde 1925 uit de Unie. Zwitserland volgde dit voorbeeld een jaar later, zonder echter haar muntwet te veranderen. Zoodoende heerscht in Zwitserland nog altijd de hinkende standaard. De gouden muntstukken hebben volledige wettige betaalkracht evenals de zilveren; maar in tegenstelling tot de eerste is de uitgifte van de zilveren munten beperkt tot een bedrag van 80 miljoen franc. Verder hebben de biljetten van de Zwitsersche Nationalbank een gedwongen koers.

Het Zwitsersche muntmateriaal was per 31 Oct. 1927 als volgt samengesteld:

	in duizend franc
Gouden munten	343.575
Zilveren vijffrancstukken (Kontingent)	80.000
Zilveren pasmunt	70.952
Nikkelen pasmunt	19.424
Koperen pasmunt	1.641

Uit deze opstelling blijkt reeds, dat het gouden muntmateriaal verreweg de grootste beteekenis heeft, zoodat men zou kunnen spreken van een overgangstoestand naar den gouden standaard of den goudwisselstandaard, waarnaar reeds zooveel andere Europeesche landen zijn overgegaan.

Inderdaad is er dan ook reden om de vraag voor Zwitserland te stellen of het nog langer bij den tegenwoordigen toestand van den hinkenden standaard en van een gedwongen koers van haar bankbiljetten wil blijven. Vooral de laatste vraag is van belang.

Zooals bekend is de Zwitsersche valuta in den oorlog vrij stabiel gebleven en hoewel de Zwitsersche franc ook nu op goudpariteit staat, blijft de toestand onzeker, zoolang de bankbiljetten nog een gedwongen koers hebben. In verband met haar positie in het internationale betalingsverkeer is het van belang, dat Zwitserland niet langer met een terugkeer tot den gouden standaard wacht. Een allereerste eisch is echter, dat de toestand van de circulatiebank een zoodanigen terugkeer waarborgt.

Onderzoeken wij daarvoor de balans van de Schweizerische Nationalbank per 23 Nov. jl.:

<i>Activa</i> ¹⁾	
Goud	Fr. 450.935.075
Tegoed in het buitenland (Deviezen) ..	„ 55.176.500
	Fr. 506.111.575
<i>Passiva</i>	
Bankpapier in omloop	Fr. 791.554.280
Giro- en Rek.-Courantsaldo's	„ 142.680.183
	Fr. 934.234.463

¹⁾ De zilvervoorraad en de in de wisselportefeuille eventueel aanwezige buitenlandsche deviezen worden buiten beschouwing gelaten.

De directe verplichtingen zijn voor 54¼ pCt. door goud en gouddeviezen gedekt, de bankbiljetten alleen voor ruim 63 pCt. De overige actieposten zijn absoluut gezond. Alleen de Zwitsersche vijffrancstukken zijn tegen hun nominale waarde opgenomen, de vreemde stukken echter tegen hun, metaalwaarde. De wisselportefeuille bestaat bijna uitsluitend uit prima handelswissels en de onderpanden voor de beleeningen zijn eveneens van prima gehalte.

Zwitserland zal den gedwongen koers van haar bankbiljetten derhalve kunnen opheffen, indien het bovendien zeker is van de vervulling van de twee volgende voorwaarden, namelijk een gezonde financieele positie van den staat en een betalingsbalans, die niet passief is.

Wat de financieele positie van den staat betreft, deze is sedert den oorlog zeer verbeterd. De in en na den oorlog uitgegeven gelden in den vorm van schatkistpromessen voor mobilisatie- en distributiedoeleinden en voor de bestrijding van de werkloosheid zijn voor een gedeelte door de geheven oorlogsbelasting afbetaald en voor de rest geconsolideerd door middel van een leening met 40 jaren looptijd.

Hetzelfde geldt voor de spoorwegen. Hoewel hun positie niet sterk is te noemen, zijn de ontvangsten

ruim voldoende voor rentebetaling en afschrijvingen. De bedragen voor uitbreiding zullen wel op de binnenlandsche kapitaalmarkt door leeningen op langen termijn verkregen kunnen worden.

De kantons en de gemeenten zijn er eveneens in geslaagd hun financiën, die in en na den oorlog sterk geleden hadden, te consolideeren.

Aan de eerste voorwaarde voor stabilisatie is dus voldaan en wij hebben nu te onderzoeken of het met de tweede evenzoo gesteld is.

De betalingsbalans over de laatste drie jaren in vergelijking met 1913 toont het volgende beeld:

Jaar	1913	1924	1925	1926
— = Passiefsaldo				
+ = Actiefsaldo				
in millioenen francs				
1. Handelsbalans.	— 581	— 326	— 369	— 487
2. Balans van het vreemdeverkeer	+ 215	+ 150	+ 205	+ 200
3. Balans van dienstverrichtingen	?	+ 85-90	+ 80-90	+ 105-110
4. Balans van rentebetalingen ..	+ 260-315	+ 210	+ 305	+ 320-330
Tot. { Passiefsaldo	— 51-106	—	—	—
Actiefsaldo.	—	+ 120-124	+ 221-231	+ 138-153

De algemeene conclusie mag hieruit getrokken worden, dat de betalingsbalans in elk geval gunstiger is dan vóór den oorlog. Dit blijkt ook reeds uit de geringe koersschommelingen van den Zwitserschen franc.

Men heeft echter de vraag gesteld, of de kapitaal-export geen te grooten omvang aannam. In de laatste jaren is het aantal buitenlandsche emissies in Zwitserland ongetwijfeld sterk toegenomen en eveneens de deelname in buitenlandsche obligaties en aandelen. Indien deze kapitaal-export echter abnormaal ware geweest, zou dit op de betalingsbalans terstond van invloed hebben moeten zijn. Zwitserland diende zijn buitenlandsche portefeuille weder aan te vullen, waarvan de rentebetalingen jaarlijks aan de betalingsbalans ten goede komen.

De uitgeleende bankcredieten op korten termijn zijn eerder een factor van steun dan van verzwakking voor den franc, daar bij een relatief lagen koers de tendens bestaat om deze credieten af te lossen in verband met den koerswinst, dien men hierdoor maken kan.

Duidelijk blijkt dus, dat voor de invoering van den gouden standaard met het oog op de financieele positie en op de handels- en betalingsbalans van Zwitserland geen bezwaar meer bestaat.

Het eenige nadeel, dat zou ontstaan, is het verlies, dat geleden zal worden bij de degradeering van de zilveren vijf francstukken tot pasmunt. Men mag echter wel aannemen, dat in den tijd, dat het zilvergeld een agio noteerde, een aanzienlijke hoeveelheid uit de circulatie is verdwenen. In verband hiermede wordt het verlies door den schrijver slechts op ongeveer Fr. 10.000.000 geschat. Dit behoeft derhalve in geen geval een bezwaar te zijn, daar het Muntfonds einde October van dit jaar een bedrag van Fr. 25.914.000 aanwees.

Een belangrijker vraag is echter of Zwitserland ingeval van een nieuwe muntwet tot den gouden standaard of den goudwisselstandaard moet overgaan. De schrijver beveelt het laatste stelsel aan op grond van de volgende feiten:

In de eerste plaats is het verkeer niet meer gewend aan gouden munten en heeft het onbeperkt vertrouwen in de bankbiljetten van de Nationalbank. Verder dient het goud hoofdzakelijk ter vereffening van buitenlandsche schulden, zoodra de koers het uitvoerpunt bereikt en in de meeste gevallen verlangen de debiteuren liever buitenlandsche deviezen dan goud. Ten slotte heeft de goudwisselstandaard het voordeel,

dat een deel van de totaaldekking van bankpapier en deposito's niet renteloos blijft liggen.

De schrijver begrijpt dan ook niet waarom men met deze hervorming nog langer wacht, vooral daar de indiening en bespreking van de betreffende wetsontwerpen nog een aanzienlijken tijd zullen vorderen.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens)

	November 1927	Sedert 1 Januari 1927	Overeenkomstige periode 1926
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	1.647.802	20.637.014	20.085.227
Personeele belasting ..	1.969.266	27.078.740	26.151.648
Inkomstenbelasting ..	9.182.887	93.820.993	91.144.345
Vermogensbelasting ..	1.513.740	10.985.549	9.498.453
Dividend- en tantiëmebelasting	1.431.547	18.423.838	17.542.637
<i>Invoerrechten.</i>	5.210.667	54.035.589	52.745.466
<i>Statistiekrecht.</i>	375.376	4.010.406	3.801.353
<i>Accijnzen.</i>			
Zout	166.431	1.955.084	1.906.932
Geslacht	979.019	9.492.884	8.792.183
Wijn	52.278	2.176.876	2.294.341
Gedistilleerd	3.715.031	40.777.160	41.326.300
Bier	1.146.919	12.413.978	11.535.836
Suiker	3.159.599	40.793.663	40.209.775
Tabak	1.969.613	21.022.985	20.598.931
Belasting op gouden en zilveren werken	108.870	901.114	831.885
Belasting op rijwielen ..	714	6.796.734	6.635.616
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.746.716	24.589.098	23.206.716
Registratierechten	3.187.484	20.808.383	19.109.204
Successierechten	3.585.786	44.237.153	44.322.181
<i>Domeinen, wegen en vaarten.</i>			
Staatsloterij	588.701	3.282.280	3.296.608
Jacht en visscherij	9.483	631.774	632.562
Loods gelden	8.341	245.615	248.147
Mijnen	476.078	4.621.001	4.570.118
Totaal-Generaal ..	42.232.348	463.737.911	450.486.464

¹⁾ Hieronder begrepen f 374.585 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 5.579.479. ³⁾ f 4.709.191.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	November 1927	Sedert 1 Januari 1927	Overeenkomstige periode 1926
Verdedigingsbelast. Ia	457.275	3.319.456	2.850.013
Verdedigingsbelast. Ib	1.720.505	12.578.033	11.662.320
Verdedigingsbelast. II	2.832.904	24.555.404	24.152.414
<i>Opcenten:</i>			
Grondbelasting	324.284	4.135.370	4.018.871
Personeele belasting ..	489.256	5.585.957	5.431.943
Inkomstenbelasting ..	824.909	18.830.526	25.284.816
Vermogensbelasting ..	378.188	2.801.037	2.384.826
Dividend- en tantiëmebelasting	472.411	6.079.866	5.789.070
Accijnzen op Suiker	631.920	8.158.733	8.041.955
" Wijn	10.456	435.375	458.868
Gedistilleerd	371.503	4.077.716	4.132.630
Zegelrecht van buitl. eff.	92.699	1.830.233	1.131.389
Totaal	8.606.310	92.387.706	95.339.115

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting

275.824 | 6.454.407 | —

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1927.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1923/24	—	—	—	3.032
1924/25	—	—	1.794.867	7.192
1925/26	76.102	925.571	4.577.586	37.870
1926/27	3.831.412	3.026.458	62.523.422	7.158.085
1927/28	16.729.500	23.126.711	24.925.118	3.779.370
Totalen ..	20.637.014	27.078.740	93.820.993	10.985.549

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4 1/2 13 Oct. '27	{ Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
	{ Bel. Binn. Eff. 5 13 Oct. '27	{ N. Bk. v. Denem. 5 23 Juni '27
	{ Vrsch. in R.C. 6 13 Oct. '27	{ Zweedsche Rbk 4 21 Apr. '27
Javasche Bank	... 4 1/2 Juli '26	Bank v. Noorw. 5 1 Nov. '27
Bank van Engeland	4 1/2 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank	7 5 Oct. '27	N. Bk. v. O'rijk. 6 1/2 24 Aug. '27
Bank v. Frankrijk	5 14 Apr. '27	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk.	4 1/2 16 Nov. '27	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y.	3 1/2 4 Aug. '27	Z.-Afr. Res. bnk 6 10 Sept. '27
Bank van Spanje	... 5 23 Mrt. '23	

OPEN MARKT.

	1927				1926	1925	1914
	17 Dec.	12/17 Dec.	5/10 Dec.	28 Nov. 3 Dec.			
Amsterdam Partic. disc.	4 1/2-1/2	4 1/2-1/2	4 1/2-1/2	4 1/2-9/16	3 1/2-7/16	3 1/2-9/16	3 1/2-9/16
Proiong.	4 1/2-3/4	4 1/2-5	4 1/2-5 1/4	4 1/2-5	3 1/4-4	3-4	2 1/4-3/4
Londen Daggeld	3-1/2	3-4 1/4	3 1/4-4 1/2	2 1/2-4 3/8	3 1/2-4 3/4	2-4 1/2	1 3/4-2
Partic. disc.	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2-9/16	4 1/2-7/8	2 1/4-3/4
Berlijn Daggeld	6 1/2-8 1/2	5 1/2-8 1/2	6 1/4-9	5-9 1/2	4 1/4-6 1/2	7-9	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	7	6 3/4-7	6 3/4	6 3/4	4 7/8	6 3/4	—
56-90 d...	7	6 1/4-7	6 3/4	6 3/4	4 1/2	6 3/4	2 1/8-1/2
Waren-wissel.	7 3/8	7 1/4-3/8	7 1/4-3/8	7 1/4-3/8	5 1/4-1/2	8 1/2-3/4	—
New York) Call money	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-3/4	4 1/2-5 1/4	4 1/2-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3 3/8	3 3/8	4 3/8	3 3/8	4	3 3/8	—

1) Call money-koers van 16 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York**)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia *)
13 Dec. 1927	2.47 1/2	12.07 1/2	59.07	9.74	34.61	99 7/8
14 " 1927	2.47 3/8	12.07 1/8	59.09	9.74	34.61 1/2	99 7/8
15 " 1927	2.47 1/2	12.07 1/2	59.06 1/2	9.73 1/2	34.60 1/2	99 7/8
16 " 1927	2.47 1/2	12.07 1/2	59.10	9.73 1/2	34.61	99 7/8
17 " 1927	—	12.07 3/8	59.09	9.74	34.60	99 7/8
19 " 1927	2.47 5/16	12.07 5/8	59.09 1/2	9.73 1/2	34.59 1/2	99 7/8
Laagste d.w.1)	2.47 1/16	12.07 1/8	59.03	9.72 1/2	34.57 1/2	99 3/4
Hoogste d.w.1)	2.47 1/2	12.08 1/8	59.12	9.74 1/2	34.63	100
12 Dec. 1927	2.47 1/16	12.07 1/2	59.02 1/2	9.73 1/2	34.59 1/2	99 7/8
5 " 1927	2.47 3/8	12.07 1/2	59.15	9.74	34.62	99 7/8
Muntpariteit	2.48 3/8	12.10 3/4	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
13 Dec. 1927	47.77 1/2	34.90	7.34	1.52 1/2	13.40 1/2	41.56
14 " 1927	47.78	34.90	7.35	1.52 1/2	13.42	41.40
15 " 1927	47.76	34.91	7.35	1.52 1/2	13.42 1/2	41.24
16 " 1927	47.76 1/2	34.92 1/2	7.34	1.52 1/2	13.41 1/2	41.40
17 " 1927	47.77	34.92 1/2	7.34	1.52 1/2	—	—
19 " 1927	47.76 1/2	34.97 1/2	7.34	1.52 1/2	13.42 1/2	41.28
Laagste d.w.1)	47.72 1/2	34.85	7.32	1.50	13.37 1/2	41.15
Hoogste d.w.1)	47.80	35.—	7.38	1.55	13.45	41.55
12 Dec. 1927	47.76	34.87 1/2	7.35	1.52 1/2	13.37 1/2	41.16
5 " 1927	47.73 1/2	34.92 1/2	7.34	1.52 1/2	13.40	40.96
Muntpariteit	48.—	35.—	7.34	1.52 1/2	13.40	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors *)	Buenos-Aires *)	Montreal *)
13 Dec. 1927	66.77 1/2	66.35	65.82 1/2	6.23 1/2	105 3/4	2.47 3/8
14 " 1927	66.77 1/2	66.37 1/2	65.85	6.23	105 3/4	2.47 1/2
15 " 1927	66.82 1/2	66.35	65.85	6.23 1/2	105 3/4	2.47
16 " 1927	66.77 1/2	66.35	65.85	6.23	105 3/4	2.47 1/8
17 " 1927	66.80	66.37 1/2	65.87 1/2	6.23	105 3/4	2.47 1/8
19 " 1927	66.80	66.35	65.85	6.23	105 3/4	2.47 1/8
Laagste d.w.1)	66.70	66.30	65.75	6.22	105 3/4	2.46 1/8
Hoogste d.w.1)	66.85	66.40	65.90	6.25	106	2.47 1/2
12 Dec. 1927	66.75	66.35	65.80	6.25	105 3/4	2.46 1/8
5 " 1927	66.80	66.35	65.87 1/2	6.23 1/2	105 3/4	2.47 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.
2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
13 Dec. 1927	4,88 3/32	3,93 3/4	23,88 1/2	40,43 1/2
14 " 1927	4,88 3/16	3,93 3/4	23,89	40,44
15 " 1927	4,88 3/16	3,93 3/4	23,89	40,40
16 " 1927	4,88 3/16	3,93 3/8	23,89 1/2	40,42 1/2
17 " 1927	4,88 3/32	3,93 3/8	23,89 1/2	40,43
19 " 1927	4,88 3/16	3,93 3/4	23,89 1/2	40,44 1/4
20 Dec. 1926	4,85 1/16	4,04 1/2	23,80	39,99 1/2
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	3 Dec. 1927	10 Dec. 1927	12/17 Dec. 1927 Laagste	17 Dec. 1927 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 7/16
Athene	Dr. p. £	369	366	365	368 1/2
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 3/4	1/10 3/8	1/10 5/8	1/10 5/8
Budapest	Pen. p. £	27.89	27.90	27.87	27.93
B. Aires 1)	d. p. \$	475 7/64	472 7/32	472 7/32	472 7/32
Calcutta	Sh. p. rup.	1/66 1/64	1/63 3/32	1/65 1/64	1/6 1/8
Constantin	Piast. p. £	937 1/2	942 1/2	930	950
Hongkong	Sh. p. \$	2/0 17/32	2/0 5/8	2/0 5/8	2/0 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Lissabon 1)	d. per Esc.	229 1/64	27 1/16	213 1/32	215 1/32
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	51	51	50 3/4	51 3/8
Montreal 1)	\$ per £	4.88 1/8	4.88 7/8	4.88 5/8	4.88 1/2
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	557 1/64	557 1/64	57 1/8	55 1/8
Shanghai	Sh. p. tael	2/7 5/16	2/7 9/16	2/7 3/8	2/7 1/8
Singapore	id. p. \$	2/3 29/32	2/4 3/8	2/3 3/8	2/4 1/8
Valparaiso 1)	\$ p. £	39.41	39.35	39.34	39.40
Warschau	Zl. p. £	43 1/2	43 1/2	43 1/2	43 1/2

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 1)

	Londen 1)	N.York 2)		Londen
12 Dec. 1927	26 15/16	58 3/8	12 Dec. 1927	84 11 1/2
13 " 1927	26 15/16	58 3/8	13 " 1927	84 11 1/2
14 " 1927	26 7/8	58 1/8	14 " 1927	84 11 1/2
15 " 1927	26 3/4	58 1/8	15 " 1927	84 11 1/2
16 " 1927	26 13/16	58 3/8	16 " 1927	84 11 1/2
17 " 1927	26 13/16	58 3/4	17 " 1927	84 11 1/2
18 Dec. 1926	24 11/16	53 3/8	18 Dec. 1926	84 11 1/2
20 Juli 1914	24 11/16	54 1/8	20 Juli 1914	84 11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Dec. 1927	15 Dec. 1927
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f 31.016.564,01	f 39.471.423,39
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 1.319.823,20	" 1.987.913,20
Voorschotten op ultimo Nov. 1927 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en openpen op de Rijksinkomsten belasting	" 42.948.412,89	" 39.225.843,06
Voorschotten aan Suriname	" 10.801.080,35	" 10.816.998,81
Voorschotten aan Curaçao	" 145.628,69	" 119.751,19
Kasvoord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 122.381.771,68	" 122.264.916,49
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 32.453.000,—	" 40.350.330,—
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	" 13.760.719,82	" 17.282.176,15
Id. op andere Staatsbedrijven 3)	" 1.265.348,03	" 1.445.348,03

Verplichtingen.

Voorschot door de Nederl. Bank	—	—
Schatkistbiljetten in omloop 1)	f 103.526.000,—	f 103.526.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 36.350.000,—	" 36.350.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank	" 12.380.441,—	" 11.952.485,50
Zilverbons in omloop	" 18.903.592,69	" 15.640.815,21
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2)	" 3.206.092,53	" 3.313.048,95
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 3)	" 19.056.246,54	" 20.786.128,07
Id. aan andere Staatsbedrijven 3)	" 1.340.000,—	" 1.340.000,—
Id. aan diverse instellingen 3)	" 5.688.697,01	" 5.582.238,24

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. Ult. Oct.
2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	10 Dec. 1927	17 Dec. 1927
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 20.658.000,—	f 19.533.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 21.728.000,—	" 17.090.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop	" 300.000,—	" 300.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 30.609.000,—	" 31.273.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds	" 1.213.000,—	" 1.213.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank	" 960.000,—	" 1.074.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 19 December 1927.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 102.691.010,55 Bijbnk. " 3.515.498,08 Ag.sch. " 14.469.033,77	f 120.675.542,40
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef.	f 158.178.447,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	158.178.447,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 50.729.017,19 Bijbnk. " 7.657.418,36 Ag.sch. " 68.799.746,83	f 127.186.182,36
Op Effecten	f 122.081.982,38	—
Op Goederen en Spec.	5.104.200,—	127.186.182,38
Voorschotten a. h. Rijk	—	—
Munt en Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 67.790.230,—	—
Muntmat., Goud	322.286.589,43	—
	f 390.076.819,43	—
Munt, Zilver, enz.	28.069.349,17	—
Muntmat., Zilver	—	418.146.168,60
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfonds	—	23.748.107,27
Gebouwen en Meub. der Bank	—	5.000.000,—
Diverse rekeningen	—	73.763.433,23
	f 926.697.880,88	—

Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	7.027.840,39	—
Bijzondere reserve	8.000.000,—	—
Pensioenfonds	4.838.109,35	—
Bankbiljetten in omloop	789.215.125,—	—
Bankaansignatiën in omloop	268.180,68	—
Rek.-Cour. f Het Rijk	49.857.186,57	—
saldo's: Anderen	35.326.222,98	85.183.409,55
Diverse rekeningen	—	12.165.215,91
	f 926.697.880,88	—

Beschikbaar metaalsaldo f 242.755.016,74
Op de basis van 1/8 metaaldekking " 67.821.753,69
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.213.775.480,—
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
19 Dec. '27	67.790	322.287	789.215	85.452	242.755	48
12 " '27	67.804	322.287	802.511	75.397	242.045	48
5 " '27	67.820	322.286	823.454	63.280	239.416	47
28 Nov. '27	67.829	322.286	811.211	67.846	241.454	47
21 " '27	67.842	322.275	806.426	77.688	240.401	47
14 " '27	67.842	318.266	820.252	57.011	237.428	47
20 Dec. '26	61.116	352.513	814.070	33.441	271.882	52
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ²⁾
19 Dec. 1927	120.676	—	127.186	158.178	73.763
12 " 1927	136.991	—	121.118	155.599	69.184
5 " 1927	150.299	—	127.582	144.690	66.756
28 Nov. 1927	151.729	—	131.388	145.136	55.646
21 " 1927	156.377	—	129.492	144.628	58.256
14 " 1927	162.450	—	130.621	131.111	61.845
20 Dec. 1926	57.216	—	129.280	183.807	66.701
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

CURAÇOSCHE BANK.
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Dis- conto's	Voor- schotten aan de kolonie	Diverse reke- ningen ¹⁾	Diverse reke- ningen ²⁾
1 Nov. 1927	2.217	2.762	82	24	1.807	917
1 October 1927	2.144	2.702	195	30	1.839	1.056
1 September 1927	2.066	2.625	149	66	1.859	1.061
1 Augustus 1927	1.996	2.605	153	42	1.919	1.075
1 Juli 1927	1.947	2.671	152	14	1.854	881
1 Juni 1927	1.857	2.406	140	43	1.658	867
1 Nov. 1926	1.423	2.147	133	33	1.256	265

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrok- ken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. metaal- schulden	Beschikb. metaal- saldo
17 Dec. 1927	195.900	—	323.600	51.300	120.920
10 " 1927	196.600	—	323.800	53.400	121.160
3 " 1927	196.600	—	318.000	63.800	120.240
19 Nov. 1927	182.904	17.143	319.610	68.938	122.612
12 " 1927	182.737	17.109	323.676	70.253	121.362
5 " 1927	183.139	17.547	321.639	74.486	121.769
29 Oct. 1927	183.252	17.395	320.747	78.484	121.102
18 Dec. 1926	197.728	153.367	325.568	68.004	147.645
19 Dec. 1925	176.669	40.862	355.688	46.635	137.645
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
17 Dec. 1927	—	173.200	—	***	52
10 " 1927	—	172.700	—	***	52
3 " 1927	—	176.000	—	***	51
19 Nov. 1927	12.197	23.631	123.414	33.447	51
12 " 1927	11.800	27.649	126.619	32.139	51
5 " 1927	11.799	27.049	126.024	34.410	51
29 Oct. 1927	12.042	25.973	126.423	37.807	50
18 Dec. 1926	11.684	21.912	89.884	51.141	57
19 Dec. 1925	16.162	22.202	70.158	74.517	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/8 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
14 Dec. 1927	149.909	137.249	298.290	56.250	248.649
7 " 1927	149.710	136.805	297.819	56.250	248.166
30 Nov. 1927	149.919	136.905	295.753	56.250	245.988
23 " 1927	151.490	135.214	293.328	56.250	243.646
16 " 1927	151.597	135.207	294.958	56.250	245.318
9 " 1927	151.637	135.929	296.742	56.250	247.015
15 Dec. 1926	152.093	139.889	291.226	56.250	240.615
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
14 Dec. '27	41.309	54.744	8.721	101.842	32.410	29 ¹ / ₁₆
7 Nov. '27	47.386	55.069	7.434	109.828	32.655	27 ¹ / ₈
30 " '27	41.275	57.355	18.372	95.183	32.764	28 ¹ / ₈
23 " '27	40.895	55.407	16.761	97.772	36.026	31 ¹ / ₁₆
16 " '27	41.335	55.621	16.599	98.713	36.140	31 ¹ / ₁₆
9 " '27	41.310	54.854	18.413	95.467	35.458	31 ¹ / ₈
15 Dec. '26	28.878	76.313	11.146	108.098	31.954	26 ¹ / ₁₆
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen
15 Dec. '27	5.545	1.864	343	50	1.396	7	1.737
8 " '27	5.545	1.864	343	58	1.372	9	1.777
1 " '27	5.545	1.864	343	58	2.087	7	1.699
24 Nov. '27	5.545	1.864	343	58	1.793	7	1.689
17 " '27	5.545	1.864	343	56	1.438	7	1.733
16 Dec. '26	5.549	1.864	341	83	3.563	13	2.194
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Bult.gew. voorsch. ald. Staat	Schat- kistbil- jetten ²⁾	Diver- sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti- culieren	Staat
15 Dec. '27	24.650	5.874	25.320	55.811	10.710	12
8 " '27	25.000	5.869	25.512	56.233	10.703	34
1 " '27	25.250	5.852	24.561	55.465	10.221	45
24 Nov. '27	24.450	5.849	24.628	54.962	10.698	302
17 " '27	24.850	5.849	24.489	55.443	10.459	29
16 Dec. '26	36.450	5.566	4.892	52.536	5.284	29
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Dec. 1927	1.860,7	77,2	286,2	2.270,5	58,6
7 " 1927	1.861,0	77,2	278,5	2.392,2	42,3
30 Nov. 1927	1.857,0	73,0	282,4	2.482,8	86,3
23 " 1927	1.856,0	71,9	285,7	2.116,1	27,1
15 " 1927	1.854,5	70,1	287,1	2.167,6	42,4
15 Dec. 1926	1.772,3	176,6	460,1	1.278,0	44,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Dec. 1927	93,4	477,3	3.931,4	525,1	296,7
7 " 1927	93,4	502,5	4.043,7	500,1	325,5
30 Nov. 1927	92,1	512,2	4.181,3	484,6	343,2
23 " 1927	92,1	601,1	3.583,3	767,2	357,8
15 " 1927	92,1	628,9	3.787,4	643,7	356,7
15 Dec. 1926	90,9	642,3	3.165,8	653,8	259,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Dec., 30, 23, 15 Nov. '27, 15 Dec. '26, resp. 28; 30; 17; 166; 188; 150 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1927	Goud		Zilver 1)	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
15 Dec.	714	462	43	541	33	400	2.006	27	118
8 "	707	440	42	517	32	400	2.000	81	17
1 "	707	438	42	506	41	400	2.016	18	60
24 Nov.	699	438	42	509	29	400	1.975	21	82
17 "	699	443	42	508	36	400	1.986	23	81
16 Dec. 2)	620	442	38	492	32	400	1.758	16	224

1) Aan de schatkist gecedeerd. 2) 1926.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
30 Nov. '27	2.805,0	1.525,5	134,9	477,0	354,7
23 " '27	2.859,9	1.610,8	132,7	418,3	326,7
16 " '27	2.889,4	1.607,4	137,2	367,4	333,8
9 " '27	2.909,9	1.550,6	131,6	460,6	336,4
2 " '27	2.931,8	1.649,9	134,9	379,2	334,6
26 Oct. '27	2.956,6	1.665,3	135,8	402,4	301,1
1 Dec. '26	2.829,6	1.401,9	126,5	645,5	368,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
30 Nov. '27	547,8	1.716,6	2.413,2	131,7	67,9	71,2
23 " '27	621,2	1.728,7	2.435,8	131,6	68,7	71,9
16 " '27	704,8	1.706,4	2.566,0	131,6	67,6	70,8
9 " '27	530,2	1.734,7	2.423,3	131,4	69,9	73,1
2 " '27	526,4	1.717,1	2.404,3	131,4	71,1	74,4
26 Oct. '27	510,6	1.703,0	2.403,5	131,3	72,0	75,3
1 Dec. '26	305,9	1.771,6	2.324,4	124,5	69,1	72,2

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
23 Nov. '27	659	15.130	6.313	1.759	20.287	6.448
16 " '27	659	15.130	6.293	1.826	20.503	6.424
9 " '27	660	15.084	6.088	1.756	20.056	6.405
2 " '27	660	15.029	6.065	1.733	19.997	6.355
26 Oct. '27	660	15.020	6.064	1.729	19.960	6.364
24 Nov. '26	691	14.325	5.524	1.624	18.732	5.774

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 December 1927.

Hoewel in den regel de omzetting ter beurze tegen het einde van het jaar een neiging tot inkrimping vertoonen en dit in zekere mate ook thans het geval is geweest, waren er hier en daar toch factoren, welke tot eenige uitbreiding van zaken hebben medegewerkt. Ter beurze van Berlijn kan als zoodanig worden aangemerkt het rapport van den agent-generaal voor de herstelbetalingen, vergezeld van dat van professor Bruins. De markt heeft uit deze verslagen gunstige conclusies getrokken, temeer, omdat de agent-generaal zich heeft uitgesproken voor het vaststellen van een bepaalde som van de totale som der schadeloosstelling. Ook de aanstaande introductie van converteerbare obligaties der I. G. Farbenindustrie heeft er toe bijgedragen optimistische beschouwingen omtrent de toekomst van dit concern in het leven te roepen en de desbetreffende aandelen in koers te doen stijgen. Voorts waren kunstzijde-soorten gezocht in verband met een gunstige beoordeeling omtrent de naaste toekomst van het product der fabrieken. Het conflict in de ijzer- en staalnijverheid — betreffende den achtrendag en de loonsverhoogen — heeft wel eenige terughouding veroorzaakt in de markt voor ijzer- en staalfondsen, doch over het algemeen is de beurs hier- onder toch niet al te sterk gebukt gegaan.

Te Londen is de markt kalm, doch opgewekt geweest. De cijfers betreffende den buitenlandischen handel in de maand November hebben een goeden indruk gemaakt, evenals het bericht, dat de onderhandelingen met de Deutsche kleurstoffenindustrie betreffende een nauwere samenwerking niet afgebroken, doch slechts opgeschort waren. Ook heeft in sommige kringen het vooruitzicht op de mogelijkheid eener discontoverlaging ertoe bijgedragen een opgewekte stemming in het leven te roepen. Aan den anderen kant wordt echter betwijfeld, of het spoedig tot een dergelijke verlaging zal kunnen komen. De beleggingsmarkt is vast gebleven, ondanks de uitgifte van £ 7.000.000 obligaties ten laste van Nieuw Zuid-Wales en de zekerheid, dat vele leeningen nog vóór het einde van het jaar uitgegeven zullen worden. Van de aandelensoorten zijn vooral Courtaulds, Triplex Glass en Marconi's naar voren getreden.

Te Parijs zijn de omzettingen sterk ingekrompen. Nu de begroting is aangenomen, althans in de Kamer, verwachtte men aankondigingen omtrent bepaalde financieele maatregelen, welke met de stabilisatie van het ruilmiddel in verband stonden. Deze zijn echter nog niet verschenen en inmiddels heeft men ter beurze aandacht besteed aan allerlei symptomen, welke den handel tegenwerken. Eén van deze is het scheppen van aandelen met meervoudig stemrecht. Over het algemeen heeft het publiek neiging vertoond, de gevone aandelen van dergelijke maatschappijen ten verkoop aan te bieden en deze gang van zaken heeft in de gegeven omstandigheden de gansche fondsenmarkt ongunstig geïnculceerd.

Te New York is de markt geleidelijk beter van toon geworden. Vooral aandelen in de staalindustrie hebben van een vaste stemming blijk gegeven. Over het algemeen is de markt weinig onder den indruk geweest van de verschepingen van goud — welke in de berichteweek \$ 22 miljoen hebben bedragen en in de laatste veertien dagen te zamen \$ 35 miljoen — omdat de geldmarkt hierdoor niet werd geïnculceerd. Tot nu toe hebben de verschillende candidaten, welke voor het presidentschap zijn genoemd, nog geen uitwerking op de fondsenmarkt gehad.

Ten onzent is de markt gedurende het grootste deel van de berichteweek, behoudens enkele uitzonderingen, vrij kalm geweest. Tegen het slot echter viel aanmerkelijke uitbreiding van de belangstelling op te merken. De beleggingsafdeeling heeft onder deze wisselingen haar kalm voorkomen behouden; groote verschillen zijn niet voorgekomen. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105%, 105%, 105%; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99¹³/₁₆, 99¹¹/₁₆, 99%; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 97¹⁷/₃₂, 97½; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 81%, 82; Brazilië 1913: £ 20—100: 69%, 70, 70%; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105%, 105%, 105%.

Daarentegen heeft de afdeeling voor *industriële aandelen* sterk de aandacht getrokken door den ruimen handel en de vaste tendens, welke hier over het algemeen op te merken is geweest. Desondanks waren er enkele belangrijke uitzonderingen. Ongeanimeerd bleken o.a. aandelen Centrale Suiker Mij. en du Croo & Brauns te zijn. Daartegenover echter hebben verschillende andere soorten blijk gegeven van bijzondere veerkracht. Vooraan stonden hierbij aandelen Philips, welke een krachtige koersverbetering konden behalen. Deze beweging is vergezeld gegaan van allerlei geruchten, waaromtrent de juistheid echter niet overal werd aanvaard. Vervolgens ontstond goede aandacht

voor kunstzijdesoorten, doch in het bijzonder voor aandelen Nederlandsche Kunstzijdefabriek; de overige aandelen hebben een vast, doch niet bijzonder opmerkelijk verloop gehad. Jurgens waren aanvankelijk eenigszins aangeboden, doch konden zich tegen het einde van de berichtperiode herstellen. Voorts ontwikkelde zich vraag voor aandelen Stokvis, van Berkel's Patent, enz., zoodat de afdeling over het algemeen een vast voorkomen heeft gehad. Van de buitenlandse soorten waren aandelen Zweedsche Lucifer Mij. gevraagd. Van Berkel's Patent: 183 $\frac{3}{4}$, 182 $\frac{7}{8}$, 182; Centrale Suiker Mij.: 113 $\frac{3}{8}$, 111 $\frac{1}{2}$, 109, 107; Constr. Werkpl. v. h. Du Croo & Brauns: 56 $\frac{1}{2}$, 50, 38 $\frac{1}{2}$, 44 $\frac{3}{4}$; Holl. Kunstzijde Ind.: 151 $\frac{1}{2}$, 147 $\frac{1}{2}$, 151, 149 $\frac{1}{4}$; Holl. Mij. t. h. m. van Werken in Gew. Beton: 181, 182 $\frac{1}{2}$, 183 $\frac{1}{2}$, 184 $\frac{1}{2}$; Jurgens: 233 $\frac{1}{4}$, 229 $\frac{3}{8}$, 228 $\frac{1}{4}$, 232 $\frac{1}{4}$, 231 $\frac{1}{2}$; Maekubee: 116 $\frac{3}{4}$, 118 $\frac{1}{4}$, 121 $\frac{1}{4}$, 123 $\frac{1}{4}$; Ned. Kunstzijdefabriek: 383 $\frac{1}{2}$, 387 $\frac{1}{4}$, 393, 404; Philips Gloeilampenfabriek: 508, 513 $\frac{1}{2}$, 525, 531; R. S. Stokvis & Zn. pref. aand. B.: 71 $\frac{1}{4}$, 72 $\frac{1}{2}$, 75 $\frac{1}{4}$, 78 $\frac{1}{2}$; Zweedsche Lucifer Mij.: 348 $\frac{1}{2}$, 354, 359.

Tegenover den levendigen handel in industriële aandelen hebben de andere afdelingen in de schaduw gestaan. Vooral de suikermarkt heeft weinig belangstelling getrokken, ondanks de voortgezette verkoopen door de V.J.S.P. Tegen het slot traden echter aandelen H.V.A. iets sterker op den voorgrond, waarmede een stijging van het koerspeil gepaard is gegaan. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 177 $\frac{1}{2}$, 176 $\frac{1}{2}$, 177, 176 $\frac{3}{4}$; Besito Cultuur Mij.: 275; H.V.A.: 807, 804 $\frac{3}{4}$, 808 $\frac{3}{4}$, 812; Javasehe Cultuur Mij.: 435 $\frac{1}{2}$, 431, 433, 440; Kalibagor: 455, 450, 452; Maron Cultuur Mij.: 290, 287, 295; Ned.-Ind. Suiker Unie: 303, 302, 303, 302; Paggottan: 319, 321 $\frac{1}{4}$, 323, 314 (ex div.); Poerworedjo: 125 $\frac{1}{2}$, 127 $\frac{1}{2}$, 125 $\frac{1}{2}$, 126 $\frac{1}{2}$; Sindanglaet: 490, 485, 475, 472; Tjepper: 820, 824, 822, 824; Watoetoelis Poppoh: 880, 875, 872.

Rubberaandelen waren kalm en zonder markante koersverschillen. Toen tegen het slot bekend werd, dat de voorraden te Londen met een niet onbelangrijk kwantum waren verminderd, werden sommige aandelen tot iets hogere notering uit de markt genomen, doch groot is de handel niet geworden. Amsterdam Rubber: 323 $\frac{3}{4}$, 320 $\frac{1}{4}$, 318 $\frac{1}{4}$, 322 $\frac{3}{4}$; Deli Batavia Rubber: 255, 252, 254 $\frac{1}{4}$, 255; Hessa Rubber: 432 $\frac{1}{2}$, 425 $\frac{1}{2}$, 428, 431 $\frac{1}{2}$; Indische Rubber: 385, 384, 381, 383 $\frac{1}{2}$; Java Caoutchouc: 216 $\frac{1}{2}$, 213, 211, 215; Kali Telepak: 337, 336, 339 $\frac{1}{2}$; Kendeng Lemboe: 427 $\frac{1}{4}$, 423 $\frac{1}{4}$, 427, 433; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 333 $\frac{1}{2}$, 328, 329 $\frac{1}{2}$, 329; Oost-Java Rubber: 389 $\frac{1}{2}$, 387, 391, 394; R'dam Tapanoeli: 172 $\frac{1}{4}$, 170 $\frac{1}{2}$, 171 $\frac{1}{4}$; Serbadjadi: 329, 323 $\frac{1}{2}$, 325 $\frac{1}{4}$, 325; Sumatra Caoutchouc: 279, 278, 270 $\frac{1}{4}$, 272 $\frac{1}{2}$; Sumatra Rubber: 297, 297 $\frac{1}{2}$, 297 $\frac{1}{4}$; Vereenigde Ind. Cultuur Ondern.: 206 $\frac{1}{2}$, 204, 205, 201, 205 $\frac{7}{8}$; Intercontinental Rubber: 20 $\frac{13}{32}$, 19 $\frac{1}{4}$, 21 $\frac{9}{32}$, 21 $\frac{11}{32}$.

De tabaksmarkt heeft gedurende het grootste deel van de berichtweek een loome houding te zien gegeven, doch ook hierin is later een verandering ten goede ingetreden, vooral voor de vooraanstaande Sumatrasoorten. Arendsburg: 669 $\frac{1}{2}$, 660, 663; Besoeki Tabak Mij.: 530, 526, 525; Deli Batavia: 568, 566 $\frac{1}{4}$, 564 $\frac{1}{2}$, 575; Deli Mij.: 473, 469 $\frac{3}{4}$, 474 $\frac{1}{4}$, 472, 476 $\frac{1}{4}$; Ngoepit: 446, 444 $\frac{1}{2}$, 440 $\frac{1}{2}$, 441; Oostkust: 260, 259, 261 $\frac{1}{2}$, 264 $\frac{1}{4}$; Senembah: 501 $\frac{1}{4}$, 496 $\frac{1}{4}$, 499 $\frac{1}{2}$, 507.

Petroleumaandelen waren doorgaans ongeanimeerd. Nadat echter bekend was geworden, dat de petroleumrijzen in de Vereenigde Staten waren verhoogd, is eenige vraag ontstaan, zoowel voor aandelen Koninklijke als voor Marland Oil, enz. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 329 $\frac{1}{2}$, 325 $\frac{1}{2}$, 330 $\frac{1}{2}$; Gev. Holl. Petr. Mij.: 193; Kon. Ned. Petr. Mij.: 354 $\frac{1}{4}$, 351 $\frac{1}{8}$, 347 $\frac{1}{2}$, 349 $\frac{1}{2}$, 354 $\frac{1}{8}$; Periak Petroleum: 75 $\frac{1}{2}$, 73 $\frac{1}{2}$, 76, 74 $\frac{1}{2}$; Peudawa: 16 $\frac{5}{8}$, 15 $\frac{1}{8}$, 16 $\frac{1}{8}$; Marland Oil: 34 $\frac{1}{8}$, 33 $\frac{3}{8}$, 36 $\frac{1}{8}$.

De scheepvaartafdeeling is zeer kalm gebleven, waarbij nauwelijks eenige wijzigingen van het algemeene koersniveau zijn ingetreden. Holland-Amerika Lijn: 80, 79 $\frac{1}{2}$, 80 $\frac{1}{4}$, 80; Java-China-Japan Lijn: 131 $\frac{1}{4}$, 132 $\frac{1}{4}$, 132 $\frac{1}{4}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 95 $\frac{1}{2}$, 96 $\frac{1}{2}$, 95 $\frac{1}{2}$; Ned. Scheepvaart Unie: 194 $\frac{1}{4}$, 194 $\frac{1}{8}$, 195 $\frac{1}{4}$; Nieuvelt Goudriaan: 123 $\frac{1}{4}$, 129 $\frac{1}{2}$, 129; Stoomv. Mij. Nederland: 192, 192 $\frac{1}{2}$, 192 $\frac{1}{4}$.

De markt voor aandelen in mijnbouwondernemingen heeft een uiteenlopend karakter gehad. Tegenover een stille en onveranderde houding van de meeste aandelen stond eenig aanbod in aandelen Müller Mijnbouw en kwam goede vraag naar voren voor aandelen Billiton en Singkep Tin Mij. Alg. Exploratie Mij.: 64, 63, 62 $\frac{7}{8}$, 63 $\frac{3}{8}$; Billiton 1e Rubr.: 923, 930, 942, 949, 945; Boeton Mijnb. Mij.: 138 $\frac{1}{4}$, 135, 139 $\frac{1}{4}$, 137 $\frac{1}{2}$, 138; Müller & Co.'s Mijnb. Mij.: 77, 73 $\frac{1}{2}$, 75; Ned. Surinaamsche Goud Mij.: 19 $\frac{1}{2}$, 19 $\frac{1}{4}$, 16 $\frac{1}{4}$, 17 $\frac{1}{2}$; Redjang Lebong: 137, 135 $\frac{1}{4}$; Singkep Tin Mij.: 452, 440, 445, 456, 460.

De afdeling voor bankaandelen was vast. In sommige

soorten is vrij veel omgegaan, hoewel dit niet steeds op de markt tot uitdrukking is gekomen. Amsterdamsche Bank: 178 $\frac{1}{4}$, 180, 179 $\frac{1}{2}$, 180 $\frac{1}{2}$, 179 $\frac{1}{2}$; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 71 $\frac{1}{2}$, 70 $\frac{1}{4}$; Incasso Bank: 123 $\frac{1}{4}$, 124 $\frac{1}{4}$, 125 $\frac{1}{4}$; Koloniale Bank: 271 $\frac{1}{4}$, 270 $\frac{1}{4}$, 269 $\frac{1}{4}$, 270; Ned.-Ind. Handelsbank: 177, 176 $\frac{1}{2}$; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 172 $\frac{7}{8}$, 173 $\frac{1}{2}$, 174 $\frac{1}{4}$; R'damsche Bankvereeniging: 94 $\frac{1}{4}$, 94 $\frac{1}{4}$, 95 $\frac{1}{4}$; Twentsche Bank: 147.

De Amerikaansche markt was opgewekt, vooral voor die soorten, welke in New York sterk gevraagd waren, zooals Bethlehem Steel, Anaconda, U. S. Steel, enz. American Water Works: 580, 600, 608, 600; Anaconda Copper: 103 $\frac{3}{4}$, 104 $\frac{3}{4}$, 109 $\frac{13}{16}$, 111 $\frac{1}{4}$; Studebaker: 58 $\frac{3}{16}$, 60 $\frac{3}{16}$, 59 $\frac{3}{8}$; United States Steel Corp.: 145, 147 $\frac{1}{2}$, 146 $\frac{3}{4}$, 151, 149 $\frac{3}{8}$; Atchison Topeca: 190 $\frac{7}{8}$, 193 $\frac{1}{4}$; Baltimore & Ohio: 119 $\frac{1}{2}$, 117 $\frac{1}{2}$; Erie: 61 $\frac{1}{2}$, 61 $\frac{1}{4}$, 61 $\frac{9}{16}$; Missouri Kansas & Texas: 41 $\frac{13}{16}$, 41 $\frac{1}{2}$; Union Pacific Cy.: 194, 194 $\frac{7}{8}$, 193 $\frac{1}{4}$, 193 $\frac{1}{4}$; Wabash Railway: 65 $\frac{7}{8}$, 66 $\frac{3}{8}$, 65 $\frac{3}{4}$, 65 $\frac{7}{8}$.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

20 December 1927.

Tarwe. In de afgelopen week zijn er twee officiële oogstberichten gepubliceerd, namelijk van Argentinië en van de Vereenigde Staten. Dit laatste heeft weinig betekenis in dezen tijd van het jaar, aangezien het slechts betreft kleine revisies van reeds vroeger bekende cijfers. Het eindeijfer van de wintertarwe wordt 1 miljoen bushels kleiner, van de voorjaarsarwe 5 miljoen bushels grooter opgegeven. Zooals vanzelf spreekt, kan dit kleine verschil geen invloed op de markt uitoefenen. De eerste schatting van de regering van Argentinië heeft daarentegen des te meer invloed. De oogst wordt daarin geschat op 30.038.000 bushels tegen de eindraming verleden jaar van 27.646.000 bushels, dus bijna 10 pCt. meer. Dit heeft de stemming inderdaad flauw gemaakt en de prijzen zijn nog verder gedaald, vooral ook omdat de vrachtenmarkt eveneens aan den flauwen kant was. De neiging tot zaken doen is er daardoor niet op verbeterd. Af en toe was er in sommige Engelsche markten wat meer vraag, maar op het Continent was men over het algemeen terughoudend. De laatste twee weken zijn de verschepingen van tarwe aanmerkelijk afgevallen en mocht dit nog eenigen tijd zoo voortduren, dan zal dit wel eindelijk een stimuleerenden invloed op de markt te weeg brengen en in verschillende markten de prijzen doen stijgen tot een punt, waarop zaken met de exportlanden wederom mogelijk zijn. Het koude weer, waarvan sommigen een verbetering van den toestand verwacht hadden, heeft dien invloed niet uitgeoefend.

De verschillen op de termijnmarkten in Noord- en Zuid-Amerika zijn niet van betekenis. Argentinië is vrijwel geheel onveranderd bij een week geleden. In Chicago en Winnipeg zijn de prijzen circa $\frac{1}{2}$ tot 1 pCt. lager.

Rogge. De roggemarkt heeft een traag verloop gehad met weinig vraag. Toch zijn de prijzen in Noord-Amerika wederom gestegen; de Decembertermijn van 107 $\frac{1}{4}$ d.c. tot 108 $\frac{5}{8}$ d.c. De verschepingen van rogge naar Europa zijn thans zeer klein, maar dit heeft op den toestand hier nog slechts weinig invloed uitgeoefend.

Maïs. De maïsmarkt is zeer vast geworden, eendeels door het koudere weer. Onze eigen markt heeft daarbij de leiding genomen. Niettegenstaande er den laatsten tijd veel maïs is aangekomen, was het aanbod zeer gering en konden de houders van loco-maïs op silo belangrijke kwantiteiten van hun voorraad tot stijgende prijzen afwerken. De verschepingen van Argentinië waren wederom tamelijk groot, doch dit heeft geen invloed op de markt uitgeoefend en ook in de Engelsche markt bleef er vraag voor spoedige maïs bestaan. Stoomende ladingen worden daar niet tot redelijke prijzen aangeboden. Een enkele werd opgenomen door Spanje. De Hamburgsche markt heeft geen gunstigen invloed ondervonden van de vorst, aangezien dit de verschepingen naar Denemarken vrijwel onmogelijk maakt. De locomarkt was daardoor gedrukt en nu en dan werd er tot aanmerkelijk lagere prijzen afgegeven. Maïs op aflading was evenwel slechts weinig lager te koop dan ten onzent en heden is de stemming ook in Hamburg vaster. Zuid-Afrika biedt nog steeds geen maïs aan. De verschepingen van dat land zijn tot onbetekenende cijfers teruggevalen. Hetzelfde geldt van de Donau. Ten slotte toonde Amerika iets meer neiging tot daling en gezien de hoogere prijzen van Platamaïs in Europa, is de kans tot exportzaken groter geworden. De beste markt voor Amerikaansche maïs, namelijk de Deensche, toont evenwel geen belangstelling. Een kleine hoeveelheid is naar ons land verkocht, waarschijnlijk tot dekking van vroeger gedane ver-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Lijnzaad Dec.
17 Dec. '27	126 ³ / ₈	85	52 ¹ / ₂	10,95 ¹	7,90 ²	14 50 ¹
10 „ '27	129 ¹ / ₄	88 ⁷ / ₈	52 ¹ / ₂	11,05 ¹	7,70	14,60
17 Dec. '26	138 ¹ / ₈	74 ¹ / ₈	46 ¹ / ₂	11,20 ¹	5,75 ¹	14,55 ¹
17 Dec. '25	173 ³ / ₈	75 ⁷ / ₈	40 ³ / ₄	15,—	8,15	17,50
17 Dec. '24	166 ¹ / ₂	123 ¹ / ₂	58 ¹ / ₂	15,35 ¹	11,30 ²	23,50 ¹
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

1) per Febr. 2) per Jan.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	19 Dec. 1927	12 Dec. 1927	20 Dec. 1926
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	13,45	13,40	15,50
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	12,55	12,50	12,—
Maïs (La Plata)	206,—	200,—	171,—
Gerst (48 lbs. malting) .. ²	245,—	246,—	212,—
Haver (Canada 3)	13,—	13,—	11,50
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹	13,70	13,50	11,70
Lijnzaad (La Plata)	348,—	349,—	369,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11/17 Dec. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	11/17 Dec. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe.....	41.222	2.181.256	1.621.435	—	43.124	13.842	2.224.380	1.635.277
Rogge	2.367	381.873	274.702	—	743	1.940	382.616	276.642
Boekweit	48	23.376	22.590	—	67	1.493	23.443	24.083
Maïs	14.672	1.315.235	913.118	14.121	243.439	118.742	1.558.674	1.031.860
Gerst	1.347	465.550	397.127	2.636	18.079	13.241	483.629	410.368
Haver	636	200.864	164.360	205	3.034	2.831	203.898	167.191
Lijnzaad	2.710	245.128	206.744	11.693	242.499	194.701	487.627	401.445
Lijnkoek	4.739	188.350	240.509	—	—	—	188.350	240.509
Tarwemeel	5.217	127.496	110.657	—	44.178	28.452	171.674	139.109
Andere meelsoorten	315	12.875	15.362	—	—	—	12.875	15.362

koop. Zaken op groote schaal zijn op dit oogenblik nog uitgesloten.

Gerst. Van gerst zien wij een sterke afname van de verschepingen. De Donau heeft vrijwel opgehouden gerst te verschepen en ook van Noord-Amerika zijn ze aanmerkelijk minder, dan ze in den laatsten tijd waren. Dit is begrijpelijk, waar sinds langen tijd Amerika niet aanbodt tot de pariteit van de Europeesche markten. De Noord-Duitsche markten zijn tamelijk flauw geweest voor spoedig verwachte gerst. Vooral in Bremen werden lage prijzen aangenomen. Men heeft daar evenwel ook reeds ingezien, dat men de volgende maanden wederom gerst zal moeten koopen en voor Januari aflading werd dientengevolge reeds de volle prijs betaald.

Haver. De verschepingen van haver hebben bijna niets te beteekenen. De Argentijnsche oogst wordt iets kleiner geschat dan verleden jaar. Er is evenwel niet veel van deze haver verkocht, zoodat de afladers regelmatig aan de markt blijven, ofschoon niet zeer dringend en in de meeste gevallen werden de prijzen iets verhoogd. Voor andere soorten haver bleef de toestand vrijwel onveranderd, maar de omzet is gering.

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 ^o Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 ^o c.i.f. Dec./Jan.	
19 Dec. '27	kristalsuiker basis 99 ^o f 18 ³ / ₁₀	Sh. 32/6	Sh. 13/9	Sh. 13/1 ¹ / ₂	\$ cts. 4,65
5 „ '27	„ 18 ³ / ₁₀	32/-	13/3	—	4,52
19 „ '26	„ 22 ³ / ₁₀	38/-	18/1 ¹ / ₂	15/10 ¹ / ₂	5,08
19 „ '25	„ 17 ¹ / ₈	31/9	13/7 ¹ / ₂	11/1 ¹ / ₂	4,08
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88 ^o f 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

Ook de afgelopen week bleven de verschillende suikermarkten kalm en prijshoudend gestemd, en traden in de noteringen geen noemenswaardige veranderingen in.

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 47.000 tons, de versmeltingen 51.000 tons tegen 60.000 tons in 1926 en de voorraden 198.000 tons tegen 220.000 tons.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot om en bij 2.13/16 d.c. c. & fr. New York. Het vooruitzicht, dat er op 1 Januari nog een onverkochte voorraad van 250.000 tons suiker uit den ditjarigen oogst over zal zijn, is aanleiding, dat door producenten waarschijnlijk de begindatum der a.s. Cubacampagne tot 15 Januari zal worden uitgesteld.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1927 Tons	1926 Tons	1925 Tons
Cubaansche productie tot 13/12	4.508.521	4.884.658	5.125.970
Weekontv. afscheephavens ..	13.306	14.524	20.619
Totaal sedert 1 Jan.—10 Dec. . .	4.195.604	4.703.059	4.996.005
Weekexport	30.441	45.564	96.630
Totale export sedert 1/1-10/12	3.892.366	4.539.068	4.816.773
Voorraad Afscheephavens ...	327.558	162.939	195.252
Voorraad Binnenland	148.000	30.151	19.930

In Engeland werd de Board of Trade Statistiek over November met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	1927 Nov. Tons	1926 Nov. Jan. Tons	1927 Nov. Jan. Tons	1926 Nov. Jan. Tons
Import Ruwsuiker	95.761	70.281	1.055.883	998.173
„ Geraffineerd ..	34.201	52.539	433.234	635.381
Totaal	129.962	122.820	1.489.117	1.633.554
Voorraad Binnl. suiker	30.250	16.350	—	—
„ in entrepôt	106.950	299.850	—	—
„ „ raffinaderij	62.550	39.950	—	—
Opbrengst raffinaderij	79.659	51.635	814.855	744.160
Totaal binnl. verbruik	125.497	131.313	1.425.963	1.505.879
Totale export	6.030	5.590	85.249	76.361
Voorraad 31 Oct. 1927	—	205.800	1926	376.450
„ 30 Nov. 1927	—	199.750	1926	356.150

De noteringen op de termijnmarkt te Londen fluctueerden slechts zeer weinig.

Op Java verkochten de V.I.S.P. nog eenige kleinigheden uit oogst 1927 en 1928. In de tweede hand bleef de markt prijshoudend zonder noemenswaardige fluctuaties. De afschepingen van Mei tot en met October waren als volgt:

	Mei/Oct. 1927	Mei/Oct. 1926	Mei/Oct. 1925
Nederland & v.o.	35.425	19	22.893
Engeland	10.056	—	26.755
Frankrijk	34.749	610	31.625
België	6.049	305	9.308
Italië	306	—	—
Duitschland	29.429	—	6.317
Noorwegen	—	10	1.078
Denemarken	—	—	814
Griekenland	7.130	—	21.781
Turkije	—	—	3.916
Rusland & Finland	—	—	8.134
Baltische havens	—	—	1.876
Zwarte Zee-havens	—	—	15.809
Port Said & v.o.	39.079	3.356	107.960
Totaal ten Westen van Suez	162.223	4.300	258.266

Singapore	51.719	52.899	58.576
China	145.997	132.186	160.698
Saigon	2.676	1.322	355
Hongkong	141.308	126.654	139.780
Japan	317.356	314.584	344.257
Vladiwostock	4.978	2.503	—
Dairen	113	2.131	2.229
Britsch-Indië	451.007	505.366	518.996
Australië	187	51	—
Nieuw Zeeland	17.165	—	—
Siam	17.258	19.221	28.160
Penang	11.597	10.687	10.407
Zanzibar	968	102	356
Arabië & Aden	6.623	2.969	3.127
Sandakan	—	97	192
Verschillende havens	124	406	—

Totaal 1.331.299 1.175.478 1.525.399

Hier te lande verliep de markt deze week eveneens in kalme stemming zonder veel prijsfluctuaties; de noteringen brokkelden ietwat af. De markt sloot prijshoudend op f 17½ voor Dec.; f 18¼ voor Maart en f 18½ voor Mei en Aug. De omzet bedroeg deze week 6400 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 14 December 1927.

In de Amerikaanse katoenmarkt gaat weinig om en prijzen zijn opnieuw lager. Het Bureau Rapport, dat de vorige week Donderdag gepubliceerd werd, gaf een oogstschatting aan van 12.789.000 balen en het aantal balen tot 8 December geginde katoen 11.743.000; beide cijfers waren lager dan men verwacht had. Desondanks bleven prijzen dalen en zijn thans tot op het niveau van begin Augustus teruggelopen; alle maandfutures sloten gisteren in Liverpool beneden tien pence per pond. Ook Egyptische katoen is flauwer doch volgens vele verbruikers is het verschil tusschen Egyptische en Amerikaanse katoen te groot. Loco-verkopen in Liverpool waren de afgelopen week gering en bedroegen slechts 41.000 balen.

In de Amerikaanse garenmarkt is geen aanmerkelijke verbetering gekomen. Wel bestaat er voldoende vraag, doch de geboden prijzen blijven nog ver beneden de uiterste verkoopprijzen van spinners. De omzet is dan ook gering en orders voor twist en weft beperken zich voornamelijk tot kleine hoeveelheden, hoewel hier en daar wel enkele grootere posten schijnen te zijn afgesloten. In getwijnde garens werden gedurende de laatste helft van de vorige week enkele flinke kwanti voor binnenlandsch gebruik geboekt, alsmede voor dhooties voor export. In Egyptische garens schijnen ervaringen nogal uiteen te loopen; enkele spinners rapporteeren een betere vraag en vrij goede verkoopen, terwijl anderen daarentegen berichten, dat er alleen zaken mogelijk zijn tot zeer verliesgevendende prijzen. De daling van het ruwe materiaal heeft het vertrouwen in het huidige niveau geschokt en over het algemeen zijn zaken in getwijnde garens van weinig beteekenis, zoowel voor het binnenland als voor export. De cijfers van den Board of Trade betreffende den export van katoenen garens gedurende de maand November geeft een stijging aan van ruim twee miljoen pond, vergeleken bij dezelfde maand verleden jaar en 3½ miljoen pond meer dan in 1925. De grootste toename komt op rekening van Duitschland, nl. 1¼ miljoen pond, terwijl Polen incl. Danzig 400.000 pond meer dan verleden jaar heeft afgenomen, en het restant over onze andere markten verdeeld is. De voornaamste afname betreft China met Hongkong en Frankrijk met ca. ¼ miljoen pond.

In den stand van de doekmarkt is practisch geen verandering gekomen. Wat wij de vorige week over de overvloedige vraag schreven, geldt ook thans nog, maar de moeilijkheden om tot zaken te komen zijn grooter geworden, door de daling van katoenprijzen. China is practisch niet in de markt en de berichten van Canton luiden verre van geruststellend. Terwijl koopers zich hoe langer hoe meer afzijdig houden, moet men niet vergeten, dat een groot gedeelte van de reeds geboekte orders is afgesloten tegen prijzen, die normaal op basis van negen pence katoen zouden uitkomen. Ongetwijfeld is het thans een goed moment om te koopen, waar prijsideeën niet al te zeer uiteenloopen. De marges van alle verkoopers, zoowel van handelaars, fabrikanten of spinners, zijn buitengewoon gering en men is thans algemeen wel tot eenige concessies bereid. Daar staat tegenover, dat noteringen vrij vast blijven, daar buitensporige marges niet gevraagd worden en mogelijke concessies reeds in huidige vraagprijzen verdisconteerd zijn. Er zijn eenige zaken gedaan in de mindere kwa-

liteiten en bredere soorten voor Indië. Er is veel belangstelling bij huidige prijzen, welke echter nog tot weinig zaken aanleiding heeft gegeven.

Liverpoolnoteringen Oost. koersen 6 Dec. 13 Dec.
7 Dec. 14 Dec. T.T. op Br.-Indië 1/6, 1/6, 1/6, 1/6
F.G.F. Sakellaridis 17,60 17,00 T.T. op Hongkong 2/0, 2/0, 2/0, 2/0
G.F. No. 1 Oomra. 8,05 7,60 T.T. op Shanghai 2/7 2/7, 2/7, 2/7

Noteering voor Loco-Katoen.
(Midling Uplands.)

	16 Dec. 1927	9 Dec. 1927	2 Dec. 1927	16 Dec. 1926	16 Dec. 1925
New York voor Midling ...	19,40 c	19,35 c	19,90 c	12,60 c	19,45 c
New Orleans voor Midling	19,05 c	19,02 c	19,56 c	12,13 c	18,85 c
Liverpool voor Midling ...	10,68 d	10,68 d	10,90 d	6,80 d	10,01 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizenttallen balen).

	1 Aug. '27 tot 9 Dec. '27	Overeenkomstige periode	
		1926	1925
Ontvangsten Gulf-Havens.	5565	7627	5874
" Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	481	1158	1176
" "t Vasteland etc.	2387	2766	2349
" " Japan	535	625	513

Voorraden.

(In duizenttallen balen).

	9 Dec. '27	Overeenkomstig tijdstip	
		1926	1925
Amerik. havens	2583	2967	1547
Binnenland	1341	1527	1897
New York	214	112	49
New Orleans	498	667	424
Liverpool	603	696	420

KOFFIE.

De stemming was in de afgelopen week over het algemeen genomen vast en de prijzen liepen, voor wat Brazilië betreft, niet onbelangrijk op. Toch waren, althans in Santos, enkele afladers in verhouding buitengewoon laag aan de markt, hetgeen tengevolge had, dat de kost en vrachtaanbiedingen van deze soort ditmaal in prijs veel meer uiteen liepen dan gewoonlijk het geval is. Van Rio werden de vraagprijzen ongeveer 2/- verhoogd Nederlandsch-Indië was met Robusta vrijwel onveranderd.

De noteringen aan de termijnmarkt stegen voor het Gemengd contract ongeveer ¼ ct., doch die voor het Santoscontract, waarin zeer weinig omgaat, daalden voor de ver verwijderde maanden ½ à ¾ ct., waardoor deze in betere verhouding gekomen zijn tot de waarden van het Gemengd contract.

Volgens in de laatste dagen uit Rio ontvangen telegram zou de President der Republiek zijne goedkeuring hebben gehecht aan het besluit van het Congres, waarbij de Federale Regeering gemachtigd wordt om den koffiehandel tusschen de Braziliaansche havens en het buitenland te regelen en beperkingen in het leven te roepen, zoowel van permanenten als van tijdelijken aard. Het schijnt, dat de bedoeling van dit besluit is, dat de Regeering thans de macht krijgt om Staten, welke niet of niet voldoende medewerken aan de zoogenaamde Verdediging van de Koffie, tot meerdere meegaandheid te dwingen. Een ander bericht uit Brazilië meldt, dat bij de Staatsbank van Sao Paulo eene afdeling is opgericht voor het verleenen van hypotheken, waartegen in goud betaalbare 6¼ pCt. pandbrieven, gegarandeerd door den Staat, worden uitgegeven. Deze hypotheken kunnen alleen worden verstrekt op landelijke eigendommen in den Staat en gebouwen in de stad Sao Paulo en tot geen hooger bedrag dan de helft van de waarde van het onroerend goed. Ook kunnen zij voor koffieplantages worden berekend naar een bedrag van 2 Milreis per koffiestruik, buiten de waarde van den grond. De door den hypotheeknemer te betalen rente bedraagt 9 pCt. Uit een en ander blijkt, dat de koffieplanters thans, behalve de voorschotten op hunne in de pakhuizen in het binnenland teruggehouden koffievoorraden, langs dezen weg ook contant geld zullen kunnen krijgen ter bestrijding van de kosten van den nieuwen oogst.

Na de berichten, eenigen tijd geleden ontvangen, volgens

welke in verschillende landen van Centraal-Amerika de oogst door regen geleden zou hebben, komt thans ook uit Haiti de mededeeling, dat aan den loopenden oogst, die reeds tijdens den bloei van het slechte weder geleden had, ook ernstige schade is toegebracht door hevige stortregens.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 91/6 à 94/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 95/6 à 97/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 64/- à 64/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, December-verscheping... 32½ ct.
 „ „ Januari- „ „ 32⅞ „

alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-notering bleef onveranderd 60 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 46 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
20 Dec.	52⅞	48⅞	47	46	42⅞	41¼	40¼	39¼
13 „	52⅞	48⅞	47½	46¼	42½	41¼	40¼	39¼
6 „	52⅞	48⅞	47½	46¼	42½	41¼	40⅞	39⅞
29 Nov.	52⅞	48⅞	47½	46¼	40¼	39⅞	39	38¼

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
19 Dec.	\$ 13,22	\$ 13,12	\$ 13,07	\$ 12,95
12 „	„ 13,18	„ 13,08	„ 13,05	„ 12,90
5 „	„ 12,96	„ 12,96	„ 12,96	„ 12,85
28 Nov.	„ 12,69	„ 12,69	„ 12,69	„ 12,63

Rotterdam, 20 December 1927.

THEE.

In de afgelopen week vond op den 15en dezer maand de laatste Amsterdamsche veiling plaats, omvattende 11895/1, 415/2 kn. Java thee, 4920/1, 780/2 kn. Sumatra thee en 502 kn. China thee directen aanvoer.

De stemming in veiling was onregelmatig met goeden kooplust op het verlaagde prijsniveau. Voor bladsoorten en in het bijzonder voor de betere bladsoorteringen bestond goede belangstelling en de prijzen hiervan waren van 2-6 cts. lager dan in vorige veiling. Gruissoorten minder gevraagd en van 4-11 cts. lager.

Er werden aanvankelijk nogal enkele partijen uit de veiling teruggetrokken, doch een groot deel vond daarvan nog plaatsing onmiddellijk na de veiling.

Het gemiddelde prijsniveau daalde van ruim 95 cts. in veiling van 24 November tot 89½ cts. per h. Kg.

De theeveilingen zullen den 12en Januari 1928 hervat worden, terwijl verwacht wordt, dat het aanbod ongeveer even groot zal zijn als voor deze veiling.

STEENKOLEN.

De afbrokkeling van prijzen in Wales, waarvan wij in ons vorig overzicht repten, is verder voortgegaan en op het oogenblik zijn, mits men maar met vaste biedingen komt, First Admiralties te koop tot prijzen, die ongeveer 1 shilling onder het Pond liggen. De andere markten in Engeland toonen eer eenige versteviging, die waarschijnlijk is toe te schrijven aan de naderende Feestdagen, die, zooals bekend, een vermindering van de productie ten gevolge hebben.

Aan den uitvoer van Westfaalsche kolen naar Holland en overzeesche bestemmingen zal de ingevallen vorst, indien zij aanhoudt, spoedig een einde maken, althans voorzover die uitvoer te water plaats vindt.

Het eerste gevolg van den moeilijken aanvoer van kolen is het oploopen van den prijs voor bunkerkolen in de Hollandsche zeehavens.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde .. f 9,50
 Durham Ongezeefde „ 10,75
 Cardiff 2/3 Large, 1/3 Smalls .. „ 11,50
 Schotsche Gezeefde „ 10,—
 Yorkshire Gewasschen Doubles „ 12,25

Westfaalsche Vetförder „ 13,25
 „ Vetstukken..... „ 14,50
 „ Smeenootjes „ 14,—
 „ Gasvlamförder .. „ 13,25
 „ Gietscokes „ 16,50

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,75.

Markt prijshoudend.

20 December 1927.

IJZER.

De markt staat min of meer onder den invloed van de mogelijkheid eener uitsluiting in de Duitse IJzer- en Staalindustrie, die ongetwijfeld een snelle stijging der prijzen ten gevolge zou hebben. Over het algemeen is men echter nogal optimistisch gestemd en men rekent met oplossing van het Conflict. Intusschen zijn de producenten terughoudend en op het Continent zijn de prijzen dan ook reeds eenigszins gestegen, in de staalafdeeling zelfs niet onbelangrijk.

	Notering in de week van		
	5/11 Dec. 1927	12/18 Dec. 1927	13/19 Dec. 1926
Ruwijzer.			
<i>f. o. t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
*Cleveland Foundry no. 1	67½	67½	90/6
* „ „ „ 3	65/-	65	88/-
* „ „ „ 4	64/-	64	87/-
*Hematite East Coast mixed numbers	71/-	71	90-94/6
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage P. L. no. 3 ...	420,—	420,—	600,—
Semi-phosphoreuse	455,—	455,—	640,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroheisen no. 1	86.50	86.50	88.—
„ „ 3	78.—	78.—	86.—
Hämatit.....	87.50	87.50	93.50
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3..	60/-61/-	61/-62/-	82½-85
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	95-96	97-98	108¼-110
Plaatijzer 5 mM.....	119	120	125-126
„ 3 „	124	125	135/136½

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
19 Dec. 1927..	59.7/6	66.10/-	265.2/6	21.17/6	26.5/-
12 „ 1927..	59.15/-	66.8 9	266.7/6	21.17/6	26.7/6
5 „ 1927..	60.7/6	66.-/-	269.2/6	22.17/-	27.-/-
28 Nov. 1927..	59.7/6	64 37/6	267.-/-	21.12/6	26.15/-
20 Dec. 1926..	57.2/6	64.10/-	308.15/-	29.5/-	32.15/-
20 Juli 1914..	61.-/-6		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 11 t/m. 17 December 1927.

De aanvoeren van zeezijde waren over het algemeen matig. Scheepsruimte was bij tamelijke vraag over het algemeen schaarsch.

In verband met het vriezende weder en vallend water liep de vracht op van f 1.—/1.10 tot maximum f 1.30/1.40 met resp. ¼—½ lostijd. Naar den Bovenrijn werd uitsluitend in daghuur bevracht op basis van 3¼ à 3½ cent per ton. Het sleeploon bedroeg gemiddeld 50 à 45 cents tarief. De waterstand bleef vallend. Naar den Bovenrijn werd afgeladen op ca. Meter 1.80 en naar de Ruhrhavens op Meter 2.40 à Meter 2.50.

De verschepingen van kolen in de Ruhrhavens waren minder levendig dan gedurende de voorafgaande week Scheepsruimte was voldoende beschikbaar. De vrachten bleven onveranderd.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 30 November 1927

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	1.169.100,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	7.020.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.405.612,51 waarvoor in geld gestort	"	7.080.912,51
waarvoor effecten gedeponoord	f	2.324.700,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	32.348.500,—
		<hr/>
	"	37.673.200,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	45.552.934,67
Nederl. Schatkistbiljetten en promessen	"	3.506.484,—
Saldo's bij Bankiers	"	27.923.648,12
Daggeldleeningen	"	200.000,—
Eigen Effecten en Syndicaten	"	10.242.957,59
Prolongatiën gegeven	"	17.969.490,—
Credietvereniging	f	45.567.223,37
Af: loopende Promessen	"	4.850.000,—
		<hr/>
	"	40.717.223,37
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 71.159.609,84 Af: loopende Promessen	"	5.035.000,—
		<hr/>
	"	66.074.609,84
Voorschotten op Consignatiën	"	2.032.540,58
Gebouwen	"	5.992.053,91
		<hr/>
Totaal	f	273.155.154,59

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	"	9.265.825,78
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Reserve Credietvereniging	"	2.912.803,24
		<hr/>
	f	49.978.629,02
Waarborgfonds Credietvereniging	"	4.662.315,—
Aandeelhouders voor gedeponoorde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	1.169.100,—
in Leen-Depot	"	36.504.100,—
		<hr/>
	"	37.673.200,—
Zieken- en Pensioenfonds	"	2.975.841,27
Deposito's	"	53.210.169,80
Prolongatie-Deposito's	"	8.608.300,—
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen	"	171.915,55
Saldi Rekeningen-Courant	f	77.136.571,94
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	7.146.567,53
" " " Credietvereniging	"	2.706.491,84
		<hr/>
	"	86.989.631,31
Daggeldleeningen	"	6.000.000,—
De Nederlandsche Bank	"	2.538.589,35
Te betalen Wissels	"	13.973.904,16
Geaccepteerd door derden	"	2.630.423,92
Diverse Rekeningen	"	3.742.235,21
		<hr/>
Totaal	f	273.155.154,59

LESSEN OVER DEN HANDEL

door J. GROOTEN

Prijs f 8.—

Gebonden f 8.90

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij
Nijgh & Van Ditmar's Uitg.-Mij., Rotterdam

N.V. MARGARINE UNIE

gevestigd te Rotterdam.

Oppericht bij acte d.d. 9 November 1927, verleden voor den te Rotterdam resideerenden Notaris L. J. C. J. van Ravesteyn, op welke acte de Koninklijke Bewilliging is verkregen bij Besluit van 3 December 1927.

De Raad van Bestuur der N.V. Margarine Unie, Rotterdam, heeft besloten om houders van gewone aandelen in de **N.V. Anton Jurgens' Vereenigde Fabrieken** en van Certificaten van gewone aandelen B in de **N.V. Van den Bergh's Fabrieken**, in de gelegenheid te stellen deze stukken in te wisselen in Certificaten van gewone aandelen in de **N.V. Margarine Unie** en wel op de volgende basis:

- f 1000.— oude aandelen N.V. Anton Jurgens' Vereenigde Fabrieken (Nos. 1—34085), voorzien van dividendbewijs No. 22 e.v., geven recht op
- f 1500.— Certificaten van gewone aandelen N.V. Margarine Unie, met dividendbewijs No. 1 e.v., plus f 50.— in contanten;
- f 1000.— nieuwe aandelen N.V. Anton Jurgens' Vereenigde Fabrieken (Nos. 34086—41973), voorzien van dividendbewijs No. 22 e.v., geven recht op
- f 1500.— Certificaten van gewone aandelen N.V. Margarine Unie, met dividendbewijs No. 1 e.v.;
- f 1000.— Certificaten van gewone aandelen B in de N.V. Van den Bergh's Fabrieken voorzien van dividendbewijs No. 5 e.v., geven recht op
- f 1250.— Certificaten van gewone aandelen N.V. Margarine Unie, met dividendbewijs No. 1 e.v.

De omwisseling wordt opengesteld te

ROTTERDAM

ten kantore { ROTTERDAMSCHЕ BANKVEREENIGING
van de { NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

ten kantore { ROTTERDAMSCHЕ BANKVEREENIGING
van de { Heeren PIERSON & Co.
NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ
Heeren MENDELSSOHN & Co. AMSTERDAM

's-GRAVENHAGE

ten kantore { ROTTERDAMSCHЕ BANKVEREENIGING
van de { NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

LONDEN

ten kantore } MARGARINE UNION LTD., Finsbury Court, E.C. 2.
van de }

De inlevering kan bij deze kantoren geschieden van 15 December 1927 af, vergezeld van onderteekende nummerlijsten, waartegen re^{qu}'s zullen worden afgegeven, na aankondiging rechtgevend tot kostelooze verkrijging van bovengenoemde Certificaten van gewone aandelen. De officieele beursnotering te Amsterdam en Rotterdam voor deze Certificaten zal worden aangevraagd.

De omwisseling wordt voorloopig tot 31 Januari 1928 opengesteld. Ook na dezen datum blijft de gelegenheid tot omwisseling open, doch zij kan dan ten allen tijde worden beëindigd, met dien verstande, dat van zulk een beëindiging 8 dagen te voren kennis zal worden gegeven.

WERKSPoor AMSTERDAM

ROLLEND SPOORWEGMATERIEEL

SCHĒEPSSTOOMWERKTUIGEN

SCHEEPSDIESELMOTOREN

IJS- EN KOELMACHINES

SUIKERMACHINERIEËN

IJZERCONSTRUCTIES

SCHEEPSTURBINES

POLDERGEMALEN

LOCOMOTIEVEN

STOOMKETELS

Vraagt proefnummers
van het

Octrooi-en Merkenblad

aan de Administratie:
Wijnhaven 113, R'dam,
Telefoonnummer 7843.

Waarom adverteeren in,
en 'n exempl. koopen van

KELLY'S DIRECTORY?

Omdat deze uitgave jaarlijks wordt gekocht en geraadpleegd door tienduizende groote firma's over de geheele wereld, en U, wanneer Uw naam daarin opvallend is gedrukt, voortdurend exportaanvragen zult ontvangen.

Op Uw beurt vindt U er de adressen in van alle handelslichamen, welke in Uw artikel belang stellen, zoodat de gelegenheid om het aantal Uwer relaties uit te breiden, voor het grijpen ligt.

Wanneer U Exporteur, Importeur, Fabrikant of Groothandelaar is, moogt U niet nalaten zich ten minste van de uitstekend bekend staande Kelly's Directory op de hoogte te stellen. Vraagt kosteloos prospectus of bezoek van een vertegenwoordiger aan

NIJGH & VAN DITMAR'S
UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
WIJNHAVEN 113 — ROTTERDAM
TELEFOONNUMMER 7843